

02 H 1019

B. C. D.
DISSERTATIO JURIDICA
DE
MURMURATIONE
PRÆSCRIPTIONEM
IMPEDIENTE,

QUAM
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,

DN. FRIDERICO WIL-
HELMO,

REGNI BORUSSIÆ, ELECTORATUS ET PROVIN-
CIARUM HEREDE, ET RELIQUA,
IN REGIA ACADEMIA FRIDERICIANA,
Adnuente Illustri Jctorum Ordine

SUB PRÆSIDIO

JO. FRIDEMAN. SCHNEIDERS,
Ph. & J. U. D. Profesforis Jur. Extr. & Facult.
Philos. Adjuncti.

Publicæ eruditorum disquisitioni exponit
LEVIN CHRISTIAN LUEDECKE,

Hall. Saxo.

ad diem 10. Decembr. A. O. R. MDCCIV.

Horis locoque consuets.

HALÆ MAGDEBURGICÆ, Typis CHRISTOPH. ANDRÆ ZEITLERS,

DISSERTATIO JURIDICA
DE
MURMURATIONE
PRÆSCRIPTIONEM
IMPEDIENTE.

AVCTORE
RECTORIS MAGNIFICENTISSIMO
SEBASTIANO PRÆFICE AC DOMINO
DR. FRIDERICO WILHELMO
HELMO.

REGNI BORUSIE, ELECTORATUS ET PROVIN-
CIARUM HESSE ET HELVETIAE
IN REGIA ACADEMIA FRIDERICIANA
ALUMNIUS PUBLICE PROFERENS ORDINE

IO. FRIDERICUS WILHELMUS
P. R. S. J. U. D. Professor in Facultate
Iuridica

PUBLICE ACADEMIAE FRIDERICIANAE
LEVIN CHRISTIANUS LUBDECKE

Hallæ Saxo.
in officina O. Dreyer & F. Meißner
Hæc locutio continetur.

HALLÆ MAGDEBURGICÆ, Typis Christiani Augusti Zieglerii

ILLUSTRI ET EXCELLENTISSIMO
DOMINO
URBANO DIDERICO
de LUEDECKE,

Serenissimi ac Potentissimi Regis Borussiae pa-
riter ac Serenissimi Ducis Brunsvicensis & Lu-
neburgensis Consiliario Status intimo, Regimi-
nis & Consistorii Gwelfferbitani Directori, &
in Imp. Lib. Sec. Dioc. Quedlinb. Capitaneo,
ac Steurarum Directori supremo,
Domino Patrono, Patrono, atq; Patrino suo, humillimo
obsequii cultu atatem devenerando.

Ut &
PRÆNOBILISSIMO atq; CONSULTISSIMO
DN. ANDREÆ OCKEL
Jcto longe celeberrimo, Regiæ Majestatis Bo-
rusiæ in Scabinatu Hallensi Subseniori, ac Reip.
patriæ Consuli meritissimo,
Fantori suo estimatissimo, ac debito honoris cultu
perpetuo suscipiendo.

STION

ILLUSTRIS ATQ. EXCELLENTIS-
SIME DOMINE PATRUE, AC PATRONE
ÆTATEM DEVENERANDE,
PRÆNOBILISSIME ET CONSUL-
TISSIME DOMINE PATRONE AC FAUTOR
MAXIME COLENDE,

Ultæ quidem rationes sunt,
meum dedicandi conatum
excusaturæ, sed vere dome-
stica & omnium proxima
hæc esse videtur, quæ san-
gvinis vinculum mihi in me-
moriâ revocat. Id sane impedivit, quomi-
nus audaciæ meæ veniam a VOBIS exora-
rem, cum gravissimis & aulæ & curiæ ne-
gotiis VOS undiquaque occupatos esse, sa-
tis superque intelligam. Ingeniorum enim
VESTRORUM ea est propensio, ut nec gra-
viora

viora rerum momenta VOS a litterarum
nostrarum deliciis avertere possint, quin, o-
tium utcumque adfulgente, animos quoque
VESTROS mansuetioribus musis destinare
velitis. Quæ, diligentissime perpensa, in o-
ptimam spem me adducit, futurum esse, ne
ægre feratis, si SPLENDIDA NOMINA VE-
STRA, ut tutelaria, ex veterum more, dis-
sertationi meæ præfigere auserim. Signa hæc
erunt, quæ deinceps auspicata & fausta stu-
diis meis fore, non vana coniectura mihi
persvadeo. Si enim extranei favore VE-
STRO freti, de qua sibi impense gratulan-
tur, vitæ felicitatem VOBIS debent, neque
mihi vertetis vitio, Luedeckianæ Familiæ
adscripto, sin VOS eadem fiducia compello,
ut summo præsidio VESTRO me defendat-
is. Quare hoc observantiæ erga VOS meæ
pignus offerens, enixe contendo, ut beni-
gno vultu illud respiciatis, idque non ex ar-
gumenti vilitate, quod satis exiguum esse,
ipse

STOIV

ipse animadverto, sed ex obsequio & maxi-
mo ardore Vos colendi, unice ponderetis.
Atque benevolentia VESTRA, quod ite-
rum rogo, quam clarissimis significationibus
erga me huc usque comprobastis, in poste-
rum quoque frui, quam benignissime indul-
geatis. Dab. in Frideric. 1704.

SUMMORUM NOMINUM
VESTRORUM

Cultor devotissimus

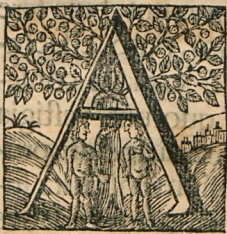
LEVIN CHRISTIAN LUEDECKE,

B. C. D.

PRÆFATIO.

D patientiam cives præparare in Republica, haud exigua molis est. Impellente enim libertatis amore, multas cum ea molestias queruntur. Sic indulgentes genio suo, fugiunt onera. Equidem, ut homines, iniqua pati, sibi videntur: quæ tamen si inspiciantur penitus, talia non sunt, prout a civibus feruntur. Nimum itaque sibi metuunt, publico privatoque imperio subiecti. Neque enim statim rediguntur in servitutem, si quas operas aut tributa solvere debent. Alia igitur causa accedat, aliaque imperandi ratio. Cum ea exiguntur munia, quæ vel non debentur, vel eo tempore, quod pro re nata exceptum fuit. Certe singula hæc cum fiunt, ita fiunt, ut civium patientia in ius transeat. Quæ occultis semper, nonnumquam erumpentibus odiis dividunt animos, puta civium a Principe, & rusticorum a domino suo. Et quo altius illa surgunt, eo extimulant acrius. Hinc nascitur isthæc impatientis animi soboles, quam murmurationis nomine indigitare

P R Æ F A T I O.

4
 volui. Materia, non plane indigna, quæ in lucem
 protracta, meum exerceret ingenium. Non mi-
 nima quidem difficultas eius me aut desertorem
 efficere, aut cum diffidentia ad elaborationem per-
 ducere videbatur. Quam enim litterata sæcula a
 aliis negotiis civilibus dudum ademerunt, huic fere
 reliquerunt omnem. Sed id ipsum, puto, effecturu-
 rum esse, quo citius erroris mei veniam conse-
 quar. Cum omnino deficient, quorum vestigia
 sequi potuerim, iuris interpretes. Felicior iurispru-
 dentia Romana reliquarum gentium instituta su-
 perat, quod magis ex naturalibus, quam civilibus
 præceptis collecta sit: in eo tamen reprehensionem
 meretur, quod plura præscriptionum impedi-
 menta, etiam si illæ proprius sint iuris positivi foetus,
 vel non attigerit, vel levi brachio tractaverit.
 Qua de causa evenit, ut ne nomen quidem mur-
 murationis a iuris Romani consultis proferretur,
 paucissimis rem ipsam tractantibus: in quibus ve-
 ro ingenium, quod alibi eximium ostendunt, hic
 desiderare liceat. Cum igitur probe animadvertam
 non verbis, sed rebus ipsis leges impositas esse *L. 2. in*
f. C. Comm. de legat. missa vocum explicatione, rei po-
 tius tractationem, Deo auspice, ingrediar, nullus
 dubitans, quin circumstantiis negotii perceptis
 non murmurantia, sed consentientia, si non om-
 nium, saltim sapientiorum lectorum, iudicia ex-
 perturus sim.

SA

CAP. I.

* (5) *
CAPUT I.

DE
MVRMVRATIONIS NATVRA
AC VARIIS DIFFERENTIIS.

SUMMA.

Impedimenta prescriptionis distri-
buntur

In naturalia, uti sunt,
ablatio possessionis,
translatio eius,
pignoratio &c.

Civilia, que
iudicialia
extraiudicialia:

Illa hic remouentur;

Hec vero comprehendunt de-
nunciationem privatam,
protestationem,
contradictionem.

Murmuratio species est contradi-
ctionis extraiudicialis §. 1.

Murmurationis descriptio.

Ad mentem Stoicæ Philosophiæ
inuenta,

Testimonia Senecæ hanc in rem
citantur.

Murmurationem quoque vocem
pure latinam esse hinc infer-
tur. §. 2.

Descriptio murmurationis diffe-
rentiæ. Quarum

1. ab admurmuratione, que
invitat ad offendendum.

Regula Baldi commendatur.

Quis auctor rixæ?

An talis sit admurmurator?

Obiectio Baldi: in admurmura-
tione mandatum delinquendi
non presumitur

Solvitur (1.) ex conditione eius,
qui admurmurat, quod sit
inimicus (2.) ex modo delin-
quendi, si murmurationem in
contenti delictum sequitur. §. 3.

Murmurationi huic Susurratio
conuenit, cuius
Descriptio ex Moralisticis.

Distributio per varios susurrandi
modos.

Turpitude inde probatur, quia
famam ledit,
amicitiam tollit.

Excipitur amicitia turpis dissolu-
tio.

Amicorum vinculum, quod vir-
tute caret, crimen fidei est.
§. 4.

(2.) a murmuratione seditiofo-
rum hominum, qui

(1.) imperantium auctori-
tatem sugillant,

(2.) novi

6 CAP. I. DE MVRMVRATIONIS NATVRA

(2.) novi imperii introductionem adfectant.

Exemplo Israelitarum murmurantium illustratur, Quorum (a) conatus (b) tragicus eventus.

Repetitio murmurationis eiusque pœna in eadem gente traditur. §. 5.

Transitus ad militum murmurationem.

Species seditionis est, eius gravitas, ratione

(1.) periculi,
(2.) supplicii,

Murmuratio seditiosi militis stat capite:

Idque probatur ex Iuribus militaribus

Germanorum
Romanorum.

Extenditur

(1.) ad conscium facinoris.
(2.) ad compertum, etsi non auditum.

Diaz de Mena refutatur.

(3.) ad murmurantem propter operas vicarias, qui seditionis causam dare voluit.

Jus militare Lüneburgicum de hoc casu laudatur.

Mitigationem pœne parit Ducum servitia,
conniventia,
avaritia, §. 6.

Qu. An eo casu officium suum magistraturae resignare liceat? Neg.

Rationes: (1.) ab ordine vocatio- nis sue servando.
(2.) a promissione auxilii divini.
(3.) ab exemplis sanctorum, qui murmuratoribus non cesserunt.

Obiectio: Consiliorum eventum esse vanum & maiora odia conciliari.

Solvitur (i.) a similitudine magistratus cum Deo.
(2.) ab onerosa imperii administratione.

Limitatur de resignante

Ob Republica ruinam, malam administrationem, periculum remotionis. §. 7.

(3.) a murmuracione scilicet Monachorum, quorum pœna.

item causa murmurandi traditur.

An propter escam?
Coniectura Basilii M. eligitur.

Ex Papicolarum ieiunio confirmatur, quod in ciborum selectu consistit. §. 8.

β Clericorum Pontifici maledicentium.

Murmurationem contra Principem posse in crimen laesae maiestatis abire, ex Arnobio probatur. §. 9.

Illorum pœna est vel suspensio officii &

fici & beneficii vel ieiunium
in pane & aqua.

Obiect. a remissione maledictorum
contra imperatorem emis-
sorum.

Solvitur (1.) per Negationem conse-
quentia (2.) per distinctio-
nem inter murmurationem
maledicentis ex iusto dolore
aut temeritate, ac inter eam,
que ex merita animi malitia fit.
§. 9.

¶ Pastorum Evangelicorum.

Utrum Pastori senescenti ob da-
tum substitutum a Patrono Ec-
clesiæ murmurare liceat? Resp.

Neg.

Rat. (1.) quia in eo habet so-
cium laboris.

(2.) quia providentiam Patro-
ni agnoscere debet.

Responsum Theologorum Lipsien-
sum commendatur.

Quomodo minister Ecclesiæ se ge-
rere debeat contra murmu-
rantem collegam suum?

Remissive ad Theologos. §. 10.

δ) Opificum.

Causa murmurandi iniusta est
irrationabilitas
consuetudinum,
statutorum,

e. gr. de capto opere ab alio
non perficiendo.

de vitata in uxorem non du-
cenda

de interdictione opificii iniu-
riato magistro facta.

DN. de Lyncker dissensus conci-
liatur cum opinione B. Brun-
nemanni. §. 11.

(4) a murmuratione que adul-
terii indicium est.

Quid sit den Brummschla-
geti?

Perulantia huius actus taxa-
tur.

Vano amoris obtentu excusari
nequit.

Hobbesii sententia hanc in rem
adducitur.

Ad indicia adulterii pertinere
concluditur. §. 12.

Divisio murmurationis

(1.) ratione modi
in expressam
tacitam.

(2.) ratione cause
in iustam,
iniustam.

Exemplum murmurationis iniuste
in vidua attenditur. §. 13.

§. I. Non

§. I.

*Distributio
impedimen-
torum pre-
scriptionis.*

On diffiteor, plurima præscriptio-
nis esse impedimenta. Singula ve-
ro illi ad duo genera reduxerunt,
in quorum deliciis ars æqui & boni
habetur. Nimirum ea vel natura-
lia vel civilia esse, bene statuunt.
Equidem naturaliter præscriptio
impeditur, si cui aufertur rei pos-
sessio aut in alium transfertur *L. 4. §. 22. L. 5. L. 15. pr. &*
§. 2. ff. de Usucap. & Usurpat. Neque diversum est impedi-
mentum, quod iurium præscriptionem cohibet. Quoties
enim per pignorationem aut prohibitionem ab eorum
usu quis repellitur; toties interrumpi præscriptionem,
manifestum est. *L. 2. C. de servit.* Benedictus Carpozovius
P. 2. C. 7. d. 1. His loco suo relictis ad ea contendo, quæ
sunt civilia. Rursus autem distribuuntur in iudicialia &
extraiudicialia. Iudicialia, utpote extra metam tracta-
tionis meæ posita, non attingo. Cum mihi curæ sint
tantum illa impedimenta, quæ extraiudicialia vocantur.

*Murmura-
tio est speci-
es contra-
dictionis
extraindi-
cialis.*
Descriptio.

25. §. 9. ff. de petit. hered. L. 17. C. de R. V. vel in protestatio-
ne. L. 2. C. de annal. except. vel in contradictione consi-
stunt. Periculum itaque erroris me evitaturum, satis con-
fido, si murmurationem sub extraiudiciali contradic-
tione comprehendam.

§. 2. Ex quibus iam pateret, quæ murmurationis
vera sit indoles, nisi more recepto adnectenda esset de-
scriptio. Et si enim qualibet de iure civili periculosa esse
videtur *L. 202. ff. de R. J.* eam tamen Romani ICri, æque
ac illorum interpretes, in declarandis vitæ negotiis requi-
runt. Quorum hortatu ego etiam incensus murmuratio-
nem

nem describo per actum subditorum, quo adversus nova, dura ac insolita, onera superiorum querula voce & sæpe murmure secreto extra iudicium displicentiam suam declarant, ea intentione, ut præscriptionem impediunt, quam nimia ipsorum patientia produxisset. Sic ad mentem Stoicæ Philosophiæ in describenda murmuratione me composui, quos Romani Icti olim secuti fuerunt. Seneca enim Stoicorum facile Princeps in *L. 3. de irac. 24.* *Occasio eius de servorum murmuratione agens, eandem pro strepitu aut fremitu obloquentium & contradicentium accipit.* Idem in *L. 5. de beneficiis cap. 15.* querelæ publicæ de ingratorum hominum copia opponit murmurationem suam: *nec est, ait, quod hanc nostram murmurationem putes: adeoque vi oppositionis non potest aliam, nisi querelam aut contradictionem privatam indicare.* Et præclare hanc acceptionem confirmat in *ep. 107.* scribens: *Optimum est pati, quod emendare non possis: Et Deum, quo auctore cuncta proveniunt, sine murmuratione comitari.* Una igitur fidelia, quod in proverbio dicunt, duos parietes dealbavi: veram significationem eruendo, & vocis puritatem vindicando: illa sophistis; hæc latini sermonis censoribus, satisfactum esse, existimo.

§. 3. Aliter autem *murmuratio* accipitur, quando in rixa unum vel alterum excitavit, quo invasor quidem audacior, sed invasus paullo timidior evaderet: utpote quem invadendi consilium dedisse, Baldus sibi persuadet ad *L. 5. C. de accusat.* Unde etiam pro confirmanda sententia sua format hanc regulam: *Quoties aliquis offendentem reddit verbis aut factis audaciorem, offensum vero timidiores is auxilium consiliumque offensioni præstidisse censetur.* Atque Baldi hæc opinio cum LL. Romanis convenit, ut facile constat inspicienti *L. 52. §. 1. ff. ad L. Aquil.*

Differentia
1. ab *admurmuratione.*

*Num ad-
murmura-
tor fit au-
ctor rixæ?*

Obiect.

Resp.

Limitatio.

L. Aquil. ubi auctor rixæ is adpellatur, a quo primum iniuria & rixæ causa cœpit, unde ipsa mors interdum evenire solet. *Conf. L. 6. C. ad L. Jul. de vi publ. DN. Jo. Anton Döllffer in Process. jur. Mil. c. 3. n. 18.* Recte igitur ipse Baldus porro infert *ad L. 1. ff. de serv. fug.* si quis homini pravo nonnihil in aurem murmurasset, isque paullo post deliquisset, exinde indicium ad torturam depromi posse, cum malo ei consilio, mandati vim habente, succurrisset videatur. Illustris DN. Strykius *de mandato delinquenti Sect. 1. §. 19. seqq.* Petrus Peckius *in Comment. ad c. 62. de R. 7 in 6to.* Neq; obstat, mandatum in delictis nō præsumi, uti quoq; Baldus sibi contrarius tradit *Conf. 383. Col. 2. v. Sed his non obstantibus n. 1.* Adeo, ut licet famulus vel coniunctissimus amicus sit patratore sceleris; tamen dicta præsumtio cesset. Verum Baldo dormitante, nec mihi convenit per somnolentiā, coniecturas negligere meliores. Murmuratorem enim hic sisto inimicum, atque suppono, quod post murmuratorem eventus in continenti secutus sit. Ecce igitur alterius inimicum, qui alicui ad aurem admurmurat, hic vero in continenti vel offendit, vel interfectioni dat, illius inimicum, ex hoc mandasse, utique creditur. Ratio est, quia ex actus celeritate, iuncta simul inimicitia, mandatum præcessisse, non dubie coniiicitur *arg. L. 24. §. f. ff. de Privil. Credit. L. 1. §. 5. ff. quar. rer. act. non dat. Carol. V. C. C. art. 31. 34.* Quare contra murmuratorem militat præsumtio, qui rixæ auctor est & occisi inimicus: nisi murmuratorem offensus ex intervallo cum murmurante committatur, quo casu non hic, sed ille pro auctore rixæ habetur. Gerhardus Feltmann *in Resp. Milit. VII. n. 35.* Eadem quoque mente B. DN. Carpzovius *in Pr. Cr. q. 120. n. 88.* murmuratorem in aurem pro indicio ad torturam per se sufficiente habere nōluit,

luit, nisi alia quoque cum eadem indicia vel adminicula concurrerent.

§. 4. Adfinis huic murmurationi est susurratio, *Susurratio*, quam in scriptis suis adcuratiores morum Philosophi explicant, quod vitium sit, quo murmure secreto inter amicos discordia feminatur. Thomas de Aquino *in 2. 2. q. 72.* Petrus Navarra *in Manual. Theol. Mor. c. 18.* aliique.

Tribus autem fere modis committi, illis, qui susurro student, notum est. Primo, si quis refert falsum alterius malum, non habita ratione an pœnæ, culpæ aut miseriae sit. Deinde si quis murmurat de malo alterius vero quidem, sed occulto. Denique si quis refert malum alterius verum & simul notorium per evidentiam iuris aut facti, ea tamen mente, ut amicitia inter duos pluresve dissolvatur. Ex quibus cognoscitur susurri malitia, quia ut famam lædit; ita amicitiam tollit. Nihilominus cavendum est, ne nimis extendatur. Neque enim susurrus erit, si malum referatur, quo vel turpis & noxia, *Modi susurrandi.*

vel iucunda, sed non honesta frangatur amicitia, quia vinculum amicitia, quod virtute caret, in crimen fidei incidit. Ut taceam, sapientem non esse, qui relatis omnibus aurem præbet. B. DN. Henniges Rennemann *in Jurispr. Romano-German. L. IV. D. VII. tb. X.* *Exceptio.*

§. 5. Præterea ignotum erit nemini, quantum in populo, imperii fræna mordente, murmuratio possit. *(2.) a murmuratione seditiosorum.* Qua semel exorta Principis sui res gestas increpant, atque eius auctoritatem, utpote obsequii nervum, destruere conantur. Hinc ipsius lumen prudentiæ obscurant, & virium robor deprimunt pessime. More ingenii humani, quod iugi impatiens, speciosa libertatis nomina præterdit. Invenio murmurationis suæ colore, quod Principi invident, imperium ipsi adfectant murmuratores.

res. Et quo voti sui eventum desiderant vehementius, eo occultiores parant insidias, donec, collectis viribus, in apertam seditionem erumpere possint. Exemplorum feriem representant annalium conditores, qui Rerum-publicarum fata copiosius delineaverunt. Mearum vero partium esse videtur, brevitati studere, & unicum, idque satis mirandum ac singulare murmurabundi populi factum & factum ex sacra historia, quæ bonæ fidei est, huc transferre. Cum enim ex Monarchia Mosis Dathan, Chore & Abiram aliique filii Israel ducenti quinquaginta viri, Proceres Synagogæ, qui tempore consilii per nomina vocabantur *Exod. XIX.* steterissent adversus Mosen & Aaron, ac nihil in votis habuissent amplius, quam mutationem monarchici status in popularem, tunc obmurmuraverunt Mose & Aarone his verbis *Num. XVI. 3.*

Quorum murmurandi formula.

Pœna.

Repetitio.

*11. Sufficiat vobis, quia omnis multitudo sanctorum est, & in ipsis Dominus est cur elevamini super populum Domini? Qua obmurmuratione iratus Deus insigni vindicta ostendebat, quantopere sibi hæc displiceret populi præsumptio, qui, obtenta popularis libertatis & præsumptæ sapientiæ, Mosis principatum excutere iam molirentur. Quare dirupta est terra sub pedibus eorum, & aperiens os suum devoravit illos cum tabernaculis suis & universa substantia eorum, descenderuntque vivi in inferno cooperti humo atque ex media Israelitarum multitudine perierunt. Neque hic pœna divinæ terminus erat. Sed & ignis egressus a Numine supremo consumpsit ducentos quinquaginta viros, qui incensum offerrebant propria auctoritate, ex nova eaque attentata democratiæ ratione. Reversa etiam sequenti die universa populi multitudine ad Mosem ac Aaronem velut auctores tantæ cladis, mox repetita murmuratione eis exprobrabant *comm. 41. l. c. Vos**

L. c. Vos interfecistis populum Domini. Quo dicto, tamquam *murmura-*
 tessera seditionis, gravior rediret insultus, ut Moses & *tionis.*
 Aaron, vitæ suæ consulturi, in tabernaculum foederis *eiusque pa-*
 fugere compellerentur. Neque Deus æquisimus malo- *na.*
 rum vindex, hanc Israelitarum murmuratio-
 nem impunitam dimisit. Mox enim egressa est ira ab eo,
 plaga desæviente, incendium vastabat multitudinem,
 donec Aaron, assumpto thuribulo ad iussum Moïsi & hau-
 sto igne de altari, cucurrit ad delinquentium cœtum,
 quem Deo, oblato thymiamate & deprecatione sua, pla-
 cabat.

§. 6. Venio, ut tempus utrumque, tam pacis, quam *De murmu-*
 belli, probe attendam, a civibus ad milites murmurantibus. *ratione mi-*
 Criminis fere idem genus occurrit, si patrandi ac- *litum.*
 tum atque modum examino: quia Ducibus suis obse- *Species se-*
 quiales operas murmure suo recusant, Wann die Sol- *ditiõnis est.*
 daten meuteriren / nehmlich wieder ihren schuldigen
 Gehorsam dem commando sich opponiren / und da-
 wieder mit Worten murren / deß gleichen mit Wer-
 ten oder Schrifften / durch sich selbst was fürnehmen
 oder durch einen andern fürnehmen lassen / wodurch
 einiger Aufreubr entstehen könte. Multo tamen atrocior
 esse videtur militum murmuratio, eventum eius perpen-
 denti. Sive enim ex parte Ducum, quibus cladis peri- *Pana capi-*
 culum impendet, Antonius Contius *in indice coniuratio-*
num; sive ex parte militum illa spectetur, quorum mur-
 muratio semper capite stetit, satis colligere licet ex
 Maximiliani I. *d. N. B. art. 11. Röm. R. Neuter-Beßall.*
art. 53. Schwed. R. R. art. 65. 66. Dän. R. R. art. 8. Bran-
denburg. R. R. art. 53. Bürg. R. R. art. 53. 54. Ad imita-
 tionem Legislatorum Romanorum, qui, seditionem mi-
 litum concitantem, capite punirent. *L. 3. S. 19. & L. 6. S. 1.*

ff. de re milit. Balthasar Ayala *L. 3. de iur. & off. bell. C. 14.*
Georgius Obrecht *de Disciplina militari tb. 1002.* Jodocus

Extensio e- Damhouderus *in Pr. Cr. c. 69. n. 9.* Quæ adeo vera sunt, ut
ius. ipsa houque conscientia huius facinoris puniri debeat,
1.) *ad con-* ceu præclare disponitur in dem Holländ. *R. R. art. 6.*
scium scele- in gleiche Straffe sollen fallen alle die / so etwas derg
ris. gleichen gewusst / und es ihren Capitain oder Obristen
nicht angezeuget haben. Rationem eius rei elegantem
addert Hugo Grotius *in L. 2. de 7. B. & P. c. XVII. §. 9.*
& *in L. 2. c. XXI. §. 1. & 2.* quia reticens id, quod reticere

2.) *ad com-* non debet auctori facti æquiparatur. Deinde cum ne-
pertum, sed cessitas quædam urgeat celeritatem executionis, ne for-
nondum au- san ex mora periculum erumpat: ideo, licet Florez Diaz
ditum. de Mena, Ictus Hispanus, dissentiat *L. 1. Var. Ref. qu. 18.*
tamen statuo criminis huius militaris compertum, sed
nondum auditum interfici posse. In primis, quod sententia
mea & rigor disciplina militaris & praxis ipsa exacte
respondeat: ille quidem, quod ab incolumi, quamvis
paullatim negotia perfici possint, a mortuo nihil; De
hac vero testatur Dn. Jo. Frider. Schultz, Auditor Generalis
Brandenburgensis, *in Not. 1. über das Brandenb. R. R. art. 48.*
in denen Meuteriren mag man da periculum in mora seyn
wolte die Thäter ohne allen Verzug in flagranti delicto
straffen / damit man denen andern ein Schrecken einjage.
Et adicit laudatissimus auctor exemplum: Wie ich / inquit,
in Königl. Schwedischen Diensten Anno 1658. beym Riel in
Holstein selbst gesehen habe / daß es von Obristen-
Leutenant Beckern geschehen / und da Er darumb hernach
von der Generalität sehr gerühmet worden. In crimine enim
exorbitante, uti seditio militum est, processus moram
gravitas periculi non patitur. Franciscus Aviles *in Tr. de Syn-*
dicat.

dicat. *Prat. c. 1. n. 14.* Ideoque appellatio, quæ in criminalibus apud Romanos locum habebat, in eorum persona cessabat, qui seditionum erant conciliatores vel duces factionum, quos damnatos statim puniri, publice intererat. *L. 16. ff. de Appellat.* Dicta etiam poena capitæ ad militem, absente commilitone suo, operas eius subeuntem, si propterea murmuracionem seditiosam instituerit, merito extenditur in dem Braunschw. Lüneb. und Cell. *R. R. art. 44.* cuius verba commemoratione digna censeo, quod murmuracionem diserte exprimant: Da auch ein Soldat über die Abwesenheit seines Cammeraden murren/ seine Dienste nicht versehen/ und beschwören wolte/ der/ oder/ die solches thun/ sollen die in dem vorhergehenden Articul benedite Straffe ohnfehlbar zu gewarten haben/ i. e. ohne alle Gnade an Leib und Leben gestraffet werden. Quamvis in hoc casu spes veniæ præcisa sit militi, pacis turbatori; sunt tamen alii, in quibus criminis sui gratiam & poenam mitigationem delinquentes consequi possunt. Nempe si seditiosa murmuratio coorta fuit vel ex Ducum tributorumque militum savitia vel ex nimia illorum erga milites conniventia, vel denique ex denegatione aut procrastinatione stipendiorum aliorumque subsidiorum vitæ, wann die Officirer denen Soldaten ihren behörigen Sold/ Proviant/ Kleidung oder was sonst auf sie gegeben wird/ vorenthalten/ abfürgen/ verringern oder schmälern. Quo facto gregarios milites murmurare ac queri posse de stipendiis non solutis, aut vestibus non præstitis, decidit præter Caspar. Matth. Schwarz in *Flor. Spars. über das Schwed. R. R. art. 104.* DN. Gerhardus Feltmann *Resp. Milit. IV. n. 29.*

§. 7. In trepidis vero his rebus, an magistratui, sive superiori ^{Q. An in} _{gr. ante hac}

Limit. de
Ducum
1. savitia
2. conniventia.
3. avaritia.

murmura- superiori sive inferiori; civili aut militari, officium suum
tione magi- resignare, atque ita a murmurante turba se liberare liceat,
stratus offi- idemtidem disceptatur. Ad altiozem dubii investigationem pertinet,
cium resi- quæ officium magistratus resignare vult. Si enim certa
gnara lice- est de recta administratione Reipublicæ, nec periculum
at? remotionis metuere habet, minus ei licita esse resignatio videtur.

Resp. Neg.

Rat. 1.) ab signatio videtur. Nam vocationis ordo, utpote a iure
ordine vo- divino præscriptus, a nemine deserendus est. *1. Cor. VII. 10.*
cationis. Hic vero in eo consistit, ut tam turbato, quam pacato

2) ab auxi-
lio divino.

tempore Reipublicam gubernet magistratus. Iuvante ipso
 2) *ab auxi-* ipso Dei providentia, in iudicio versantis cum magi-
lio divino. stratu *II. Chron. XIX. 6.* ut, vel eius intuitu, inconsultam
 3) *ab exem-* populi murmuracionem a quo animo ferre debeat. Non-
plis saulfo- numquam differt Deus, non tamen penitus eventum au-
rum. fert meliorem. Sic erudimur ex Sacris historiis, quarum
 duo exempla, unum Mosis, alterum Davidis, decisio-
 nem meam mirifice illustrant. Quis Mose afflictior erat
 tot hominum obmurmuratione? *vid. §. 6.* Quis Da-
 vide, sive exule, sive Rege, miserior, modo civium, modo
 militum, murmuracioni exposito? Quisque vero eorum
 divini auxilii spe fretus, rebus secundis se servavit.
 Neque ad rem facit, quod obiicitur, interim saluberrima
 negliguntur consilia, neque directæ ad Reipublicæ
 salutem actiones quidquam proficiunt: e contrario odium
 invalescit & maior invidia conciliatur. Ultro & ingenue
 fateor, hæc cuncta ita comparata esse, ut quis, indignitate
 murmurantium motus, officium suum aliquando resignare
 ausit. Alius autem magistratus debet animus esse, Deo in
 his terris vicario. Sicut Deus, orbis opifex, tam bonis,
 quam malis, imperat; ita magistratus, eundem imitaturus,
 imperii clavum non abiciat, tametsi

Obiect.

Solut.

tametsi civium murmure omnis Reipublicæ angulus repleatur. Et quoniam novit, imperium non otium, sed grave negotium esse, ideo quietis amore se non subducatur, sed porro faciat officium suum. Id quod tamen intelligere nolim de illis, qui ad avertendam Reipublicæ ruinam, ab officio suo discedunt; aut ob pravā administrationem vitamque vitii coopertam removendi sunt: aut ex coniecturis non vanis remotionem suam præfagire possunt, adeoque resignatione sua illam præveniunt: quoniam mali declinandi impetus, appetitus maxime naturalis est, vicemque boni in præveniente obtinere potest. Hugo Grotius *de Jur. B. & P. L. 2. c. XX, §. 29. & Lib. 2. c. XXIV, §. 5.* B. DN. Ahasverus Fritschius *in Tr. de Resignatione officiorum.*

Limitas.

De resignante

ob Reipublicam

ruinam.

nam.

pravam ad

ministrati-

onem.

periculum

remotionis.

§. 8. Murmurationem in Republica commotam, ea excipit, quæ collegiorum pacem perturbat. Sane Monachorum claustra prius aperienda sunt, qui præ aliis se integros vita scelereque puros iactitant; nec tamen murmuratione vacare deprehenduntur. Etenim *in c. alienus rum, 4. d. 90. alienus esse iubetur a fratrum unitate, qui murmurat, & opus eius abiici, qui murmurans extiterit: ne poenam murmurantium incurrat: de qua Apostolus dicit (Neg. na. murmuraveritis, sicut quidam murmuraverunt, & perierunt ab exterminatore I. Cor. X.) iuxta mensuram itaque operis peccator (quod in hac sententia Apostoli plenius declaratur) sacerdotis iudicio poeniteat. Quo cum consentit c. s. d. 90. Qui contentiosus aut murmurans extiterit, secundum arbitrium Prioris tamdiu poeniteat, quamdiu culpe qualitas extat. De murmuratione eiusque poena canonica iam constat, saltim murmurandi causa latet, quam indagare consultum erit. Basilii M., qui, in libro de institutis Monachorum c. 42. priorem canonis huius partem enarrat, paulo*

3.) a mur-

muratione

monacha-

rum,

quorum po-

na.

Causa mur-

murandi.

paullo post *in c. 50.* murmurandi causam in esca quarit. Sic enim, Rufino interprete, penultima interrogatio citati capitis se habet: *Si vero quis murmuret propter escam, quæ erga eum sententia servabitur? Resp. ea, quæ contra eos, qui murmuraverant in deserto.* Non inepta est coniectura, præsertim quod ieiunium monachorum non tam in abstinentia, quam in delectu ciborum consistit. Unde mirum non est, quod, eo deficiente, contra dispensatores suos murmurare ausint. Digna quoque essent, quæ de selecta Papicolarum ichthyophagia passim leguntur, hic conferrem, nisi iniquis spatiis me exclusum esse animadvertam. Vid. B. DN. D. Jo. Adam Osiander *in Theolog. Casuist. P. 3. c. VII. q. 4.*

De clericorum contra Pontificem murmuratione.

Pœna.

§. 9. Longe autem gravior est ea murmuratio, qua Clerici suo Pontifici maledicunt. Quemadmodum enim læsæ maiestatis rei sunt, qui Regibus aliquid sequius obmurmurant, uti Arnobius contra gentes *L. 4. p. 150.* luculentissime demonstrat; ita nullum est dubium, quin clerici Pontificem suum maledico murmure laceßentes, simile, aut ob prætensam personæ eius sanctitatem atrocius, crimen committant. Quod etiam colligere licet ex *c. 1. X. de Cler. maled.* ubi Pontifex Clemens III. iubet eos, qui *in Romana Ecclesia*, cuius & caput Pontifex est, & eam repræsentat, uti h. c. explicat Emanuel Gonzalez Tellez *Comment. ad Decret. b. l. n. 9. de depressionem & contumeliam clerici quidquam protulerint per suspensionem officii & beneficii, sublato adpellationis obstaculo, compeßantur, ut pœna illorum aliis terrorem incutiat.* Neque minorem his pœnam dictavit Concilium Aurelianense V. sub Pelagio I. congregatum *c. 14.* cum eiusmodi maledicos *in monasterium detrusos aqua tantummodo & pane diebus singulis sustentari præcipit, ut nec comam nec barbam facere præsu-*

olluq

presumant, nec ad aram Domini penitus accedere eis permittatur. His quidem videtur obviare *L. ult. C. si quis Imper. maled.* Ubi talis linguæ detractio, cui & murmur adfinesse, Henricus Canilius in *Comment. ad b. cap. n. 4.* tradit, quando hoc ipsum secreto fit, ut Principis absentis fama, quæ nervus obedientiæ est, lædatur, contemnenda & remittenda esse, sancitur. Quamquam igitur ad Pontificiorum mentem dubii connexio vacillat, quod maior reverentia Pontifici, quam Imperatori debetur; nihilominus adhuc distinctione his componi potest, inter maledicorum murmurationem, quæ ex iusto dolore aut temeritate, & inter illam, quæ ex mera animi malitiâ proficiscitur: quarum illa ut veniam impetrare; ita hæc pœnam exasperare solet. Quandoquidem qui ad Ecclesiæ aut Reipublicæ clavum asfident, nec vindicant murmurantium maledicta, veterem remittendo iniuriam, novam provocant. Ceterum non deficiunt Pontifices, qui pari lenitate, atque Imperatores, maledicta remiserint. Ex multis unum adducere, in præsentem mihi liceat. Sic de Pio V. narrat ex Historicorum fide Augustinus Barbosa *ad cap. i. X. de maled.* quod cuidam maledico gratiam delicti his verbis fecerit: *Abi liber, quo velis: ego vero humilitatem generis mei, vite & habitus, semper & animo retinebo & libens confuebor, & ero vilis in oculis meis & abiectus coram Domino.*

§. 10. Ita se res habet cum monachorum murmuracione, sive illam inter se, sive contra ipsum Pontificem suscipiant. Nunc primoribus saltim labris tangere, quæ in ministrorum, Ecclesiæ Evangelicæ addictorum, collegio, præter omnem opinionem nonnumquam auditur murmuratio. Si enim ætate Pastoris ingravescente, laborum socius ei adiungitur, mox ille labia in murmurati-

Obiect.

Solut.

Q. An pastoris senescenti ob datum substitutum a Patrone Ecclesiæ murmurare liceat? Neg.

Rat. 1.

Rat. 2. onem resolvit: cum tamen hanc Patroni Ecclesiæ Providentiam grato animo agnoscere debuisset. Mereret, quod in rem præsentem adscribatur Theologorum Lipsiensium Responsum apud Ludovicum Dunte *in Cas. Conf. cap. XVII. S. 2. qu. 23.* Darüber hat sich derselbe als ein emeritus nicht zu beschweren und zu murren/ sondern dafür zu dancken. Und muß ein solcher Prediger gedenden/ daß die Gemeine nothdürfftig wolte versorgen per alium, als sich selbst zu respectiren ursach. Quomodo autem minister Ecclesiæ contra collegam murmurantem se gerere debeat? sanctioris indaginis est quæstio, quam venerandis Theologis, utpote extra fines iurisprudentiæ positam, relinquo. Vid. Conradus Porta *in Pastoralis Lutheri p. 372.* & qui eum sequitur DN. D. Georgius Henricus Haberlin *in Spec. Theolog. Pract. P. Gen. S. XI. q. 11.*

*De mur-
muratione
opificum.
Causa mur-
murandi
iustificata.*

§ II. Quod vero opificum collegia abundant murmurationibus, multæ eæque prægnantissimæ causæ sunt. Aut enim dura condunt statuta, aut irrationabiles in eis consuetudines permittunt. Sic volunt, ne unus ex opificibus id debeat perficere, quod alter cœpit. Hoc tamquam iuri & libertati commerciorum adversum reiiciunt. Matthias Berlich *P. 1. D. 26.* DN. Volckmar Bechman. *in Us. ff. Pract. ad Tit. de Conf. Pr. O. 16.* Similis farina est, quando iniuriatum ab exercitio opificii sui abstinere iubent, donec iniuriam vindicaverit. Cuius summam iniuriam expendit. B. DN. Brunnem. *in Comment. ad L. ff. de Colleg. & Corpor.* quam tamen non excusat. DN. de Lyncker. *in Dec. 323.* ubi inculpatum opificem e collegio eiciendum esse, statuit. Nam casum exhibet de magistro opificii, qui non tam more recepto propter iniuriam, quam

quam ex iure retorsionis, quod idem statuerat in alios, eiectus fuit: idque a laudato auctore adprobatur. Præterea murmurandi occasionem præbet, cum, qui vitiatam ab alio uxorem duxit, a collegio suo arcere volunt opifices. DN. Carpzovius *P. 2. c. 6. d. 14.* Equidem B. DN. Mevius *in P. 5. Dec. 117. n. 1. in not.* putat, id pertinere ad disciplinam, & honestatem publicam, ut recipiendi in collegia opificum sint honestæ vitæ atque famæ. Huc Icti Ienenses mihi respexisse videntur, eandem opinionem amplexi apud DN. Volckmar Bechmann *l. c. O. 15.* At plerumque ille disciplina externæ prætextus nimis in aliorum iniuriam & præiudicium extenditur. Quare consulendus est B. DN. de Seckendorff *in addit. des Teutschen Fürsten-Staats §. 41.* daß die Bastarde und die sich unkeusch verhalten / und etlicher geringer verächtlicher Leute Kinder nicht in die Zunft nehmen. Daß alles sind schlechte Nutzbarkeiten / welche den Zwang / monopolium und andere Ungelegenheit der Zünfte keinesweges ersetzen. Plura, quæ huc faciunt, etiam congestit de iurisprudentia opificiaria meritissimus DN. D. Adrianus Beier *in Tr. de Convitio opificum,* & DN. D. Jo. Tesmar. *de Lege irrationabili.*

§. 12. Ex dictis adparuit murmurationem modo delictum, modo delinquendi causam esse. Nihil itaque reliquum fere arbitror, quam ut hic quoq; ostendatur, murmurationem delicti indicium præbere. Præ ceteris autem Criminalistæ huc referre solent, cum alicuius uxor sine offensione aut contradictione admiserit, ipsius labium digito alicuius maris ita percuti, ut reflexione murmuratio quædam audiatur, quam Germani sibi recepta formula exprimere satagunt einen Brumm schlagen. Cum enim talis actus per se valde petulans,

4] a murmuratione, qua adulterii indicium est.

turpis & contemtibilis sit, utiq; personæ illi deditæ, in primis habita circumstantiarum consideratione & diversitate, adulterii haud parum exinde suspectæ fiunt, ut plenius ex Corthmanno probat David Döring *T. 3. Bibliothec. ICTor. v. adult. n. 121.* Jac. Andreas Crusius *de Indiciis P. 2. c. XI. n. 15.* Neque ad rem pertinet excusatio, honesto se amore alterius uxorem prosequi, cum præter dicti actus turpitudinem præsumptio contra talem amoris nexum militat: *quia aliter vicinus, aliter vicina amari solent. Nam illam amando illi, hanc amando nobis bona querimus,* Thomas Hobbesius ait *de Homine c. 12. th. 8.* Quare murmuratio ita descripta inter adulterii proœmia, quæ gradatim commemorat Accursius *ad L. 23. ff. ad L. Jul. de adult.* adhuc collocanda erit. Præterea murmurationem inter remota delicti indicia referri posse, notum est, si (1.) de levi homine sit, cuius existimatio laborat (2.) si cœperit non ab inimicis & levibus, sed ab honestis & fide dignis *Vid. Ord. Cr. Caroli V. art. 25.*

Divisio murmurationis
1.) *ratione modi*

2.) *ratione cause.*

§. 13. Sed hæc quidem de murmuratione, quæ vel delictum in se continet, vel eius indicium est, mihi sufficient. Reversus ad propositum meum, convenientissimum ei fore arbitror, si paucis divisionem murmurationis expendam. Dividitur autem ratione modi in expressam, quæ claris; tacitam, quæ paullo obscurioribus verbis instituitur, de posteriore agit. B. Georgius Frantzckius *L. 2. Resol. 15. n. 20.* Jo. Franciscus Balthasar *de Oper. subdit. c. 9. p. 215.* Ultraque ratione causæ iusta est vel iniusta: illa superioris iniuriam avertit; quam hæc in ipsum committit: illius in posterum declarationem suscepturus sum; huius vero in præsentem capite habui rationem. Si vero exemplum desideretur, quod iustæ tacitæque murmurationi conveniat, antequam progrediar longius, a vidua

a vidua defunctorum erit. Quot ei insultando iniuriæ decorandæ sunt? quot calumniæ silentio ferendæ? vidua est, cui contra inimicos non loqui aperte, sed murmurare tantum licet. Atque hæc de natura & divisione murmurationis: nunc proximum est, eius causas scrutari.

CAPUT II.

DE

MURMURATIONIS
CAUSIS IUSTIFICIS.

SUMMA.

<p><i>Selectus causarum habendus est, que ad murmurationem spectant.</i></p> <p><i>Prima est fuga novitatis.</i></p> <p><i>Contra innovantem militat presuntio.</i></p> <p><i>Rat. 1.) ob antiquam observantiam, quam subditi pro norma publicorum onerum habent.</i></p> <p><i>Atque hæc confirmatur partim ex iure Romano partim ex iure Brunovicensi.</i></p> <p><i>Quot anni, & quales actus observantiam constituant? remissive.</i></p> <p><i>2.) ob suspensionem præiudicii.</i></p> <p><i>Nova onera sunt nova libertatis pericula.</i></p> <p><i>3.) ob miseram plerorumque subditorum conditionem.</i></p> <p><i>Quo igitur quis residue libertatis est amantior, eo ad murmurationem fit promptior. S. 1.</i></p>	<p><i>Alteram murmurandi causa est nimia exactio, tributorum, operarum.</i></p> <p><i>Que vitanda tam ob periculum seditionis, quam propter officium boni imperantis.</i></p> <p><i>Exemplis, a Regibus Israelitarum, Hispanorum & Hungarorum petitis, illustratur. S. 2.</i></p> <p><i>De operarum excessu agitur, variis modis commisso</i></p> <p><i>(i.) in exemptione quorundam prædiorum.</i></p> <p><i>Opera non particulares sint, sed universales.</i></p> <p><i>Annobiles, prædia rustica ementes, ab operis ea liberent? Neg.</i></p> <p><i>Rat. a) quia sunt onera realia.</i></p> <p><i>b) ab expressa dispositione Legum provincialium e. g. Viniariensium.</i></p>
--	---

Nobilis

- Nobilis in Ducatu Magdeburgico & Principatu Anhaltino sine Principis permisu pradia rustica emere nequit.*
Ratio, ne qualitas serviendi eis adimatur.
 (2.) in extensione temporis.
Diurnum, non nocturnum officium sunt opera.
Limit. a) a consuetudine,
b) a pacto subditorum,
c) a publica necessitate.
 (3.) in impositione operarum illicitarum, §. 3.
Obiiciunt alii
 (1.) operas dari indeterminatas: Ergo illarum excessum non posse murmurandi causam esse.
Resp. Civiliter intelligenda sunt tales opera.
Incerte sunt; non tamen infinita.
Ergo solita, non insolita esse debent.
 Q. *Quomodo indubio opera etiam certe intelligenda sint?*
Resp. Restrictive, non demonstrative. §. 4.
 (2.) operas indeterminatas arbitrio Domini commissas esse: Ergo in illis exigendis excessum non dari.
Resp. Arbitrium domini ad equitatem redigendum est.
Erhardi & Balthasaris opinio refutatur.
 Q. *Cui facultas determinandi eo casu conveniat?*
- Resp. Non Dominis, quia actoris vices sustinent; sed independenter Principi, dependenter iudici.*
In determinatione attenditur
 1. consuetudo loci,
 2. possessio pradiorum,
 3. vite conditio,
 4. alia onera. §. 6.
Tertia murmurandi causa est operarum mutatio.
Accidit (1) per translationem de loco ad locum.
 (2) per electionem Domini in alternativa operarum obligatione.
Ubi opera debentur alternative non Dominorum, sed subditorum est electio.
Ratio, quia in alternativa rerum electio semper est debitoris.
 (3.) per operarum auctionem specie,
 mutata,
 manente.
Operas vectorias non civibus, sed rusticis convenire, demonstratur. §. 6.
 Q. *An opera cedi possint?*
Rat. adf. 1.) quia pradio cobarent, 2.) quia fructus sunt iurisdictionis.
Limit. 1.) Nisi cesionario sit vir acerbus.
 2.) domicilium aut pradium habeat longe remotum.

§. I. Non

§. I.

Non operæ nullum erit pretium, quæ causæ sint murmurationis, paullo adcuratius examinare. Cum vero cogitanti plures mihi sese offerant, quam fando adsequi possim. Hinc de iis tantum, quæ ad impediendam præscriptionem propius accedunt, distinctius agendum esse, mecum constitui. Prima omnium videtur fuga esse novitatis, quæ mortales præcipue commovet, ratos, antiquissimum ut verissimum, ita æquissimum esse. Quapropter militat contra eum præsumtio, qui innovare vult, cum novitates sint per se odiosæ. Hieronymus Cephallus *C. 83, n. 34.* & semper discordias pariunt. Ex eadem causa accidit, ut contra exigentem novas rusticorum operas in dubio respondeatur, quasi per vim & compulsionem extortæ fuerint. *Lun. C. de oper. a col. lat. exig. in lib. X.* B. DN. Jo. Brunneman. *Comment. ad b. l.* Caspar Klockius *de Contribut. c. 2. n. 42.* Merckelbach ap. Klockium *Conf. s. p. 86.* Jo. Andreas *ad c. 1. X. de Prescript.* Huc tendit Imperator *in L. 23. pr. C. de agric. & cens.* dispositione sua: *caveant possessionum domini, in quibus tales coloni constituti sunt aliquam innovationem vel violentiam illis inferre.* In operis enim antiqua rusticorum observantia das alte Herkommen maxime spectatur, ut ne quidem ab illa recedere liceat, nisi quis inventis operis novis rusticis ad murmurationem invitare velit. Ita quoque decisum reperitur in dem Land-tages Abschied Ducatus Bruno vicensis de anno 1597. §. 1. his verbis: *Die Dienste sollen bleiben / wie sie vor Alters hergebracht.* Et si igitur operarum definitio ex libris dominorum, aus denen Erb-Frohn-Büchern. DN. de Lyncker *in Dec. 844.* probatur; non tamen illarum modo ex investitura, sed ex recessibus provincialibus & antiqua observantia pendendus

De causis murmurandi: quarum.

Prima, fuga novitatis.

Ratio 1.) antiquam observantiam

tendus est. DN. de Lyncker *Dec. 859.* Utrum vero certa designatio, annorum, an sola actuum uniformiter gestorum probatio ad hanc observantiam requiratur, longioris omnino disputationis est, quam ut hic expediri possit. Vid. B. DN. Ahasverus Fritschius. *in Tr. de Jure Pagor. c. 8.* Jo. Franciscus Balthasar *de Oper. subdit. c. 11.* Mynsinger. *6. O. 42.* Wehner. *in O. P. lib. V. verb. von Alters.* DN. Schortelius *in Praef. de Singul. Germania jur.* Instituto enim meo, utram quis elegerit opinionem, parum officit.

2) *ob suspi-*
cionem pra-
judicii.

In primis, quod nova onera, in operis plerumque sustinenda, ideo apud subditos murmurationem excitare solent: quia praëiudicii & fraudis suspicione imponentem arguunt, nondum causa ipsorum satis adparente, quasi ad oppressionem subditorum illa excogitaverit. Accedit rusticorum conditio vitæ, licet ex statuto, moribus, & pactis, singulorum locorum mirum in modum variet. Hermannus Vultejus *de Feudis L. 1. c. 4. num. 7.* Jo. Cœppen *Illustr. qu. 13. n. 1.* nihilominus in ea sorte omnes conveniunt, quod hodierni etiam rustici, quantum ad operas attinet, pæne servorum loco habeantur. B. DN. Mevius *in Tr. von Abfolge der Bauerleute Qu. 1.* Andreas Gailius *de Pignor. O. 8.* Vldaricus Zalus *L. 1. Singul. Respons. c. 3. n. 67.* Fridericus Hufanus *de Homin. propr. c. 6. n. 24.* Quo igitur amantiores sunt libertatis subditi, eo facilius ad murmurationem excitantur, cum in dies nova onera significantur.

3) *ob adsi-*
etiam rusti-
corum con-
ditionem.

§. 2. Altera murmurandi causa est nimia tam tributorum, quam operarum exactio, in quam non segniter inquirens, satis superque deprehendi, Principem aut nobilem, alienis inhiantem, propria bona amisisse. Nulla enim re adeo animi subditorum ad odia stimulantur, atque ex odiis ad murmurationem concitantur, quam in dies

Altera cau-
sa est nimia
operarum
& tributor.
exactio.

dies glifcente graviorem onerum impositione. Quibus ita oppreffis adflicta fides in pace & spes in rebus turbatis est, ideoque ea perfuafione inducti, quod nascens malum facilius, quam inveteratum averti poffit, defectionem in ipsam moliantur. Sic alia caufa non erat defectionis decem tribuum Israelis a Roboamo Rege, quam populi per operas & tributa oppreffio *I. Reg. XII. II. Chronic. X.* Neq; ab Hispanorū Rege, Philippo II. fe Belgæ separaffent, nifi Dux Albanus omnium rerum decimam partem exegiffet. Chytraus in *Chr. Saxon. L. 21.* Similiter Ungari Matthiam Corvinum deftruerunt in medio regni curfu, quod exhausto per longa bella arario, ad nova tributa confugeret. Antonius Bonfinius in *Dec. rer. Hungar. 3. L. 8.* Et rusticorum bellum in Thuringia ex eadem caufa ortum effe, testatur M. Zacharias Rivander in *der Düringifchen Chronic ad ann. 1525.* Ut nunc alia, eaque recentiora, exempla, quæ in tali materia deeffe non poffunt, ficco pede tranfeam. Quare in operis tributisque exigendis bonum pafforem imitentur imperantes, cuius est, pecus tondere, non deglubere, nifi contra naturæ inflinctum velint in propriam ruinam properare.

§. 3. Exceffus autem operarum variis contingit modis, primo fi non funt univerfales, quia ut prædicio coherent operæ; ita a quolibet poffeffore præftandæ funt. *L. 6. §. 4. l. ult. §. 24. ff. de muner.* Unde nobiles, prædia rustica ementes, ea intentione, quo immunitatem ab operis confequantur, eximendi non funt. Id ipsum exemptione difpofitum legitur in *der Weimarifchen Landesordnung Tit. 36. Daß die vom Adel erkauffete Bauer-güter denen Dienften und Befchwerden verhaftet bleiben.* Res enim tranfit cum onere fuo. *L. 16. C. de remiff. pign. l. 2. C. de distr. pign. B. DN. Brunneman. ad L. 2. C. de*

Quot modis exceffus operarum committatur?

1.) in exemptione prædiorum.

2.) An licet at nobilibus prædia rustica emere priv. tibus, ea ab

operis libe-
rare? priv. Dom. Aug. L. f. C. de exact. trib. Caspar Klock. de Con-
tribut. c. 14. Jo. Otto Tabor de Metat. p. m. 97. Atque adeo
hodierna praxi dicta hæc sententia congruit, ut quibus-
dam in locis nobiles sine speciali Principis, sui permisu
rustica prædia emere prohibeantur, ne forte illorum
qualitas serviendi in damnum domini & reliquorum sub-
ditorum successu temporis mutetur. Huc respexisse vi-
detur die Magdeburgische Pollicey Ordnung c. 26. S. 7.
Die Hecker/Wiesen/und andere liegende Güter/darauf
Dienst oder andere Pflichten stehen/sollen bey Verlust
derselben/zu Dienst-und Unpflichtis freyen Hussen o-
der Höfen nicht geleyet oder gekauffet werden. Adda-
tur Ordinat. Polit. Anhalt. Tit. von Bauer Gütern. Deinde
2) in exten- excessus etiam committitur in tempore, si quando ope-
sione tem- ræ nocturnæ imperantur, quas regulariter non deberi,
poris. religiosus non minus, quam iuris callentissimus DN.
Brunnemann demonstrat ad L. 18. ff. de Oper. libert. Cum
diurnum sint officium L. 1. §. 3. ff. de Oper. liber. Ergo per
diem præstentur de mane usque ad vesperam. B. DN.
Zigler. ad Prax. Calvol. S. Nobiles. n. 151. Et eleganter Gai-
us ICTus in L. 22. S. f. ff. de oper. libert. præscribit, ut tem-
poris spatia, qua ad corporis curam necessaria sunt, libertis
(subditis) relinquuntur. Gemina habentur in L. 50. §. 1.
ff. de oper. libert. Inde meridiano tempore adquiescere
die Mittags Ruh halten permissum erat. L. 26. pr. ff. de
oper. libert. Excipiendi tamen casus sunt, si tales operæ
consuetudine legitima introductæ, aut pacto conventæ,
aut ob publicum periculum necessaria, e. gr. in bellis
daß sie die Straffen bereiten. Matthias Coler. Dec. 180.
Daniel Möller. in Comment. ad Consil. Sax. 51. n. 2. Jo. Fran-
ciscus Balthasar de oper. subd. c. 23. Denique operarum
3) in illi. excessus a Dominis committitur in illicitarum impositi-
one.

Exceptio-
nes de ope-
ris noctur-
nis.

one. Nam ista demum imposita intelliguntur, quae si-
 ne turpitudine & vitae periculo praestari possunt. *L. 38. ff. impositione
 de oper. libert.* Hermannus Stamm *de Servit. Personal. L. 2.
 c. 6. n. 10.* Saxoniae vero specimen est, dass die Unterthanen
 schändliche Dienste oder gar mit Lebens-Gefahr
 vollbringen sollen. Quo casu mandata sine clausula con-
 tra nobiles impetrare rusticos posse, nullus dubito, se-
 cundum ea, quae tradit, Petrus Friderus *de mandat. L. 2.
 c. 34. §. 8. seqq.* Quisque enim Princeps inhibere debet,
 ne potentiores viri humiliores iniuriis adficiant aut in-
 nocentes opprimant *L. 6. §. 2. ff. de Off. Praef.* Illustris DN.
 Strykius *in Disput. de abusu iuris questiti.*

§. 4. Satis de operarum excessu, in quo altera mur-
 murandi causa latuit, dictum est. Verum dubiae quo-
 rundam rationes mihi, ad alia progressuro, moram in-
 iiciunt Ex multis hanc in medium proferre liceat:
 Operas indeterminatas, ungemessene Dienste/ dari: Ergo
 excessum non posse murmurandi causam esse. Sed tales
 operae civiliter intelligendae sunt, quales aequitatis regu-
 la permittit, ne vires ac fortunae subditorum penitus
 exhauriantur. Neque enim eo sensu vocantur indeter-
 minatae, quasi in infinitum extendi possint, sed quod
 nullo tempore & modo circumscriptae, ac toties in an-
 no praestari debeant, quoties a dominis exiguntur. B. DN.
 Brunnemann *in Comment. ad ff. L. 30. de oper. libert.* An-
 dreas Gailius 2. O. 62. Caspar Klockius *de Contribut. c. 2.
 n. 54.* ut tamen eatenus moderata sit dominorum exactio,
 auff dass die Unterthanen und Dienst-Leute wieder
 Möglichkeit nicht beschweret / auch ihnen / sich selbst /
 Weib und Kind zu nähren / Zeit / Weil und Geles-
 genheit gelassen werde. Quare forensis experientia
 quemque docet, ad operas indeterminatas obligatos non

quaslibet, sed solitas præstare. DN. de Lyncker in *Dec.* 546. & 608. quod in uniuersum operæ rusticorum sunt, stricti iuris. B. DN. Carpzovius in *P. 2. c. 52. d. 6. & L. 1. Resp. 56.* Inde etiam evenit, ut in dubio, tamen certæ operæ sint expressæ, eas potius restrictive, quam demonstrative intelligendas esse, obseruent. B. DN. Brunne-
modo in dubio operæ etiam certæ intelligenda sint? *ad L. 30. ff. de oper. libert. Berlich. P. 2. Dec. 285.* ne subditorum conditio deterior fiat.

Obi. 2. de operis arbitrio Domini commissis. §. 5. Præterea hæsitantem me reddit hæc ratio: Operas arbitrio Dominorum commissas esse, so offst die Herrschafft der Unterthanen gebrauchen wolte. Ergo in exigendis operis domini excedere nequeunt, multo minus murmurandi causam præbere. Sed quamquam Jon. Euch. Erhardus de *Oper. rust. cl. 23.* eumque impigre secutus Jo Franciscus Balthasar de *Oper. subsid. c. 12.* istud pactum subditorum cum domino invalidum pronunciant per *L. 35. §. 1. ff. & L. 13. C. de Cont. E. V.* mihi tamen hæc sententia eo minus se probat, quo clarius adparet, modo dicta formula nihil conventum esse ultra indeterminatas operas. Ac proinde dominorum arbitrium, cui commissæ sunt operæ, ad laudatam æquitatem iterum redigi debet, de qua in præcedentibus verbose disserui. Maxime vero expedit, operas ita indeterminatas, tum ad evitandam rusticorum murmurationem, tum ad commodius obeunda rei familiaris negotia, quantocyus fieri potest, determinare. Equidem ab ipsis dominis determinatio suscipi nequit, quia in tali casu non iudicis, sed actoris vicem sustinent. Carpzovius *L. 1. Resp. 54.* Unde illam determinandi facultatem der hohen Landes Obrige feitt tribuit. Besoldus *Conf. 189. n. 20.* & sane constat, sibi Electorem Saxonix in terris suis eandem reservasse *No- visf, Elect. August. P. 2. c. 52.* In ipsa autem determinatio-
Solut. *Cui facultas determinandi operas conveniat?* ne o-

ne operarum diligenter attendenda est (1) consuetudo loci, quantas alii eiusdem loci & generis homines operas præstent (2) prædiorum possessio, cum pro quantitate illorum operæ distribuendæ sint. (3.) vitæ conditio & sustentatio, ut tantum tempus subditis indulgeatur, quo sibi ipsi victum quærere possint. (4.) onera, quibus alias obstricti sunt. Operæ enim ita exigendæ, quo & aliis oneribus ferendis sufficiant, Mevius *in P. 4. Dec. 133.*

Quomodo determinatio operarum fieri debeat?

§ 6. Tertia nunc succedit murmurationis causa, quæ in operarum mutatione deprehenditur: ideo subditis exosa, quod cum antiqua observantia minus conveniat, quam velut pro regula onerum suorum subditi æstimant, quemadmodum sub initium huius capituli probatum est. Accidit vero illa mutatio variis ex causis, præcipuas tantum indicare, necessarium erit. Quod si enim de loco ad locum transferantur, *Wann ein Edelmann zwey Ritterstûtze hat und wolte die Dienste von einem auf dem andern verlegen*/aut si in bonis feudali-
bus illis uti non cupiat, ad allodialia eas adhibuerit. DN. de Lyncker *Dec. 298.* nisi operis translatis subditorum conditio non fiat deterior. DN. de Lyncker *in Dec. 1442.* Deinde cum subditi alternative obligantur, ad operarum vel pecuniæ præstationem, domini vero electionem sibi arrogant, murmurandi subministrant occasionem: quia manifesti iuris est, in alternativa rerum obligatione electionem esse debitoris: subditi autem hoc casu debitores existunt: Ergo dominus ius eligendi eis auferre non potest. B. DN. Carpzovius *L. 1. Resp. 52.* Porro cum augentur, vel mutata, vel manente, earum specie, quum invitis subditis hoc suscipi nequeat. Carpzovius *l. c. Resp. 56.* quia ne quidem natura subditis inhaerent, verum pactis & conventionibus debentur. B. DN. Georgius Frantzkius *II. Resol.*

Quibus modis fiat mutatio?

CAP. II. DE MVRMVRATIONIS

32

II. Resol. 15. n. 25. In primis autem id procedit in determinatis operis, in denen gewissen / gesetzten und gemessenen Diensten / quæ in alias mutari & extendi non possunt per *L. pen. C. de agr. & cens. B. DN. Carpzovius L. 1. Resp. 154.* Sic operæ vectoriæ die Vorspann- & Frohnen / quæ rusticorum sunt, a civibus male exiguntur. DN. de Lyncker. *Conf. CXIII. n. 93. 94.* quia non tenentur subditi ad alias, quam ad quas illi se pactis obstrinxerunt. Itcirco operarum debita non ex investitura petenda sunt. DN. de Lyncker *Dec. 859.* sed ex recessibus, observantia, nec non ex libris domini, daß die Hand- und Acker-Frohnen nach der Specification in dem Erb-Buch geleistet werden.

An cessio operarum licita sit?
Rationes aliorum.

Decisio.

§. 7. Ad mutationem referri potest cessio operarum, acri multorum disceptatione defensa: vel quia operæ non tam personæ, quam prædio coherent. *Matthias Colerus de Process. Execut. P. 1. c. 9. n. 91.* idque per rusticum forenses illustrat DN. de Lyncker *Dec. 813.* vel quia fructus sunt minimum bassæ iurisdictionis. *Jo. Franciscus Balthasar de oper. subdit. Decisio. cap. 7.* Quibus tamen non obstantibus, persuasissimum mihi habeo, cessionem operarum sine discrimine non permittendam esse, aut si quando permittatur, iustificam murmurationis causam fore. Cum facile accidat, cessionarium esse hominem nimis acerbum, qui in exigendis operis modum nullum teneat, aut longe disitam habere domicilium, quod sine maximo subditorum detrimento summaque viæ molestia adiri nequeat *L. 20. §. 1. L. 21. ff. de oper. libert.* Quare tunc ipsa æquitas suadet, ne istis casibus subditi ad operas cessionario præstandas adstringantur, sed potius liberentur. *B. DN. Mevius von Abfolgung der Baur- & Leute Q. 2. n. 94.* *Fridericus Hufanus*

CAVSIS IVSTIFICIS.

33

nus de Hom. Propr. c. 6. n. 89. Alias autem murmurandi causas, quæ scopum meum non ferunt, lubens prætereo, ut eo citius ad ultimam dissertationis meæ partem perveniam.

CAPUT III.

DE

MURMURATIONIS EFFECTU QUOAD IMPEDIENDAM PRÆSCRIPTIONEM.

SUMMA.

<i>Præscriptione opera aliæque onera contra subditos adquiruntur.</i>	Excipiuntur (a) vi homagii subditos ad hæc onera teneri sine titulo.
<i>Dubia tantum est temporis determinatione.</i>	Resp. Homagium ad ordinaria & solita, non ad extraordinaria & insolita constringit.
<i>Aliqui longi temporis præscriptionem applicant.</i>	(b) Immemorialem temporis lapsum esse loco tituli.
<i>Ratio eorum est, quia opere sunt servitutis species.</i>	Resp. In rebus indifferentibus, non autem in rebus iniquis. In quibus temporis quo ad acquisitionem iuris nulla efficacia est.
<i>Nonnulli longissimi temporis præscriptionem eligunt.</i>	(c) Ex patientia & usu nasci titulum in rebus incorporalibus.
<i>Rat. ut a probatione tituli præscribentem liberent.</i>	Resp. Distinguendum inter patientiam veram & simulatam.
<i>Examine utriusque sententiæ suspensio in re præsentate concluditur.</i>	Deinde facilius est præscriptio privati contra privatum, quam imperantis contra subditos.
<i>Murmurationem sive expressam sive tacitam impedire omnem præscriptionem. §. 1.</i>	Denique murmuratio incidens
<i>Rat. 1.) quia excludit titulum.</i>	E
<i>Nova igitur ac insolita onera sine titulo præscribi nequeunt.</i>	176

in operarum exercitium omnem patientia effectum impedit.

Rat. 1.) quia violentia Domini est gravamen continuum.

2.) quia murmuratio est species contradictionis extraiudicialis.

3.) quia non valenti agere nulla prescriptio currit. ita autem se habet cum subdito.

Lopezii iusta reprehensio laudatur. §. 2.

II. Quia turbat in quasi possessione.

Ubi quietia non est possessio, ibi nulla procedit prescriptio.

Excipitur, de onerum & operarum executione.

Resp. Non ex debito, sed precario facta est.

Subditorum patientiam in possessorio sive summario, sive ordinario non prodesse dominis, probatur.

Patientiam veram ad possessionem iurium necessariam esse, demonstratur.

- (1.) ratione
- (2.) ordinatione Polivie Magdeburgicae. §. 3.

III. Quia in mala fide constituit.

Rat. & definitione. m. f. petita.

Excipitur, Dominos habere potestatem a Deo & Legibus.

nera imponendi subditis: Ergo in mala fide non constituitur per murmurationem.

Resp. Nisi terminos eius excedant ratione modi, obiecti aut finis. Omnis prescriptionis fundamentum esse bonam fidem, probatur iure Canonico

Germanico, in specie Magdeburgico.

Neque longissimi temporis, neque immemorialis prescriptio extimitur.

Paciani testimonium commendatur. §. 4.

Sequuntur obiectiones, quarum (1.) Murmuratio est subditorum quasi protestatio: Ergo operarum indebitarum executio ei contraria illam infirmit.

Resp. Distinguendum inter actum & agentium intentionem, quae ex duobus malis minus eligens, in hoc cum prauidicio non consensisse videtur.

Executio itaque operarum non tam facienti, quam cogenti impulanda est.

Testimonium DN. Harprechtii adducitur.

Mevii dissensus cum hac sententia conciliatur.

Murmuratio enim non tam subsequens, quam incidens quoad operarum

operarum executionem tollit dominorum præscriptionem.

S. 5.

(2.) Murmuratio, licet titulum excludat; tamen præscriptionem impedire nequit: quia ut servitutum; ita operarum præscriptio sine titulo procedit.

Resp. Neque servitutes sine titulo præscribuntur.

Rat. (1.) quia rebus immobilibus comparantur, in puncto præscriptionis.

(2.) quia nusquam in iure quoad titulum præscribendi excipiuntur.

A. B. Struvio & DN. Bonaventura Frantz obiectæ Leges solvuntur.

Lex quidem 10. ff. si servit. vind. de servitute adquisita explicatur.

Lex vero 2. C. de servit. per analogiam iuris cum dicta sententia conciliatur.

Q. An quasi possessio iurium reletet ab onere probandi titulum? Neg. S. 6.

(3.) Metus reverentia est pars obedientia: Ergo subditi ex eo operas præstantes, tametsi murmurent, præscriptionem impedire non possunt.

Resp. Nisi in metum violentia degeneret.

Vol. (2)

Unde procedens murmuratio vitiat omnem Domini putativam possessionem.

Explicatur textus iuris Saxonici oppositus.

Nempe non de vitio possessionis, sed de tituli defectu in possessore agit. S. 7.

Applicatio ad præcipuos casus hic subiicienda est, quorum

1.) De Protectore, contra clientes suos ius collectandi præscripturo.

Quorum murmuratio præscriptionem impedit

(1.) quia cliens est socius, non subditus,

(2.) quia metu iusto compulsus magis dissentit, quam consentit.

(3.) quia species protestationis est murmuratio.

Hugonis Grotii pusillanimitas reprehenditur.

Paciani & Mathie de Afflictis consensus cum opinione nostra ostenditur. S. 8.

2.) De Principe, tributa extraordinaria contra subditos præscripturo.

Quorum murmuratio etiam impedimento est.

Rat. 1.) quia proportio tributorum cum necessitate est anima illorum.

E 2

2.) quia

2.) qui pro defensione Reipublice in periculū adducta solvuntur.

3.) quia murmuratio est contradictio extrajudicialis.

Cause huius murmurationis iustificae.

(a) destinatio tributorum ad alium finem.

(b) inequalis eorum impostio.

(c) applicatio ad res steriles.

Exemplum de maritaggio expenditur.

Q. Cur tributum ein brummens der Beer adpelletur? §. 9.

Q. An subditi ad iuratum bonorum professionem citati murmurare possint?

Adfirmantem sententiā defendit Rövenstrunck, ob periculum pericuri.

Consilium eius de professione sub comminatione pæne examinatur.

Negantium sententia preferatur

(1.) quia vacillanti hominum fidei obicem ponit fortioorem.

(2.) quia cum Legibus Romanis & Germanis convenit.

(3.) quia fori observantia nititur.

Cautela DN. Carpozvii de iuramento credulitatis laudatur. §. 10.

Ratio connexionis & repetitionis. Transitus ad casum.

3.) de Nobili, operas insolitas contra rusticos prescripturo.

Rat. Quia cum murmurant protestantur.

Rationes superiores repetuntur.

Rusticorum exceptio contra has operas examinatur, & tamquam periculosa reicitur.

Occasio periculi ex devolutione oneris probandi, sub quo facile succumbere possunt

ob presumptionem pro domino

amissionem instrumentorum

mortem testium.

Formula sententionandi in hoc casu. §. 11.

4.) de consuetudinis prescriptione tractat, per murmurationem impedita.

Rat. 1.) quia consuetudo per auctus liberos, non metu extortos introducitur

2.) quia in murmurante, tametsi agente secundum mores, deficit animus introducenda consuetudinis.

Obiect. Contradictio iurat, non impedit prescriptionem consuetudinis: Ergo nec murmuratio, que illius species est.

Resp. Distinguendum est (1.) inter consuetudinem introductam & introducendam

(2.) inter

(2.) inter contradictionem iudiciale[m] & extraiudiciale[m].

Ubi consensus tacitus, ibi titulus prescribende consuetudinis desit.

Laudatur DN. Schambogen sententia.

Limit. quod magis in populari, quam Monarchico statu procedat.

Schraderei testimonium adfertur.

§. 12.

Q. An murmuratio nove legis introductionem impedire possit?

Resp. Neg.

Rat. 1.) quia lex invito datur.

2.) quia murmuratio hoc casu species resistentia est.

Obiect. De acceptatione subditorum.

Resp. Illa non est necessaria, quia actus subditorum legem confirmare nequit.

Ampl. Ad maiorem civium partem, que murmurat.

Francisci Suarezii opinio limitatur

1.) quoad tempus prescriptionis

2.) per patientiam Principis

3.) adhibita distinctione inter legem iustam & iniustam.

§. 13.

Ratio connexionis indicatur, quantum attinet ad casum.

5.) De Prescriptione debiti, quam murmuratio creditoris impedit.

Rat. (1.) quia debitor in mala fide est.

(2.) quia negligentia exigendi in creditore, compensatur cum negligentia solvendi in debitore.

Ergo cessat pena negligentie.

(3.) quia ex Germanorum mente creditoris murmuratio est extraiudicialis interpellatio.

Egregium DN. Cothmanni hac de re testimonium inseritur.

Heres tamen debitoris prescribere potest. Ratio, quia mala fides defuncti vitium personale est.

Limit. Nisi ipse heres debiti conscius fuerit.

Conclusio. §. 14.

§. I.

Expediti iuris est per prescriptionem operas, aliaq; onera, a subditis acquiri. L. 20. pr. C. de agr. & cens. lib. XI. Quæ opinio adeo legum interpretibus placet, ut in definiendo prescriptionis tempore saltim fluctus moveant. Io. Franciscus Balthasar de Oper. subdit. c.

De acquisitione operarum per Prescriptionem.

9. p. 193. seqq. Caspar Klock. de *Contribut.* c. 2. n. 46. Thom. Mauilius de *Homagio* L. 4. n. 2. Sunt, qui longo tempore illas præscribi arbitrantur, ea imbuti ratione, quia operæ sunt species servitutis. At quælibet servitus longo tempore, hoc est, decem inter præsentis, viginti annis inter absentes, præscribitur. *L. ult. C. de præscription. long. temp.* L. 1. *C. de Servit.* cum, rebus immobilibus eandem accenseri, certum sit per *L. 3. §. 5. ff. de reb. eor. qu. sub tut.* L. 10. §. 1. *ff. de usuc. & usur.* Nonnulli lapsum longissimi temporis, triginta annis circumscriptum, exigunt, per *L. 23. §. 1. C. de agr. & cens. lib. XI. L. 6. C. de fund. rei priv. Lib. XI. der Landtages: Abschied* Ducatus Brunovicensis de anno 1597. §. 1. 2. eo conducentem, ne titulum possessionis suæ domini per longas ambages probare debeant. B. DN. Mevius *Tr. von Abfolgung der Bauers: Leute*

Interesse e. qu. 2. n. 134. Ex tanta enim subditorum patientia in præstandis operis titulum pro donato præsumi contendunt *rum. men- ex L. 5. C. de Præscript. longiss. temp. L. 8. C. de Præscript. 30. vel 40. ann.* Inter has igitur discrepantes sententias, de

Adversio de impedi- mento mur- murationis. §. 2. Murmuratio enim excludit titulum, sine quo tamen novorum aut insolitorum onerum præscriptio eo minus procedit, quo maiorem quamdam isthæc præse ferunt servitutis speciem, uti liquet arg. *L. 4. ff. si quis a parent. manumiss.* L. 10. *ff. de obsequ. par. præst.* L. 26. §. 12. *ff. de condict. indeb.* Subditos vero omnes, maxime illos, qui honestioris ac liberioris sunt indolis, in censum servorum referre a moribus Germanorum alienum est.

Rat. I. ab exclusione tituli. Quamvis contra ipsos militare videatur, quod ratione subiecti-

Exceptio (a) ab homagio

subiectionis & vi præstiti homagii ad onera operasque cuncti in Republica subditi constringantur: adeo, ut, qui ab eis prætendat vacationem, illam legitimis modis probare teneatur *c. 7. pr. de Privilegi. in 6to.* Nihilominus quoque concedendum erit, hanc obligationem valere de ordinariis, solitis, & antiquitus receptis oneribus; a quibus prætextu murmurationis nemo liberatur, sed potius ad ea iure meritoque compellitur. B. DN. Carpzovius *L. 1. Resp. 56. n. 4. s.* Gailius *I. O. 17.* Nova igitur, dura atque insolita hic diligenter examinantur, *vid. Cap. II. §. 1. 2.* quorum præscriptio, ob intervenientem libertatis præsumtionem, titulo novo eoque iusto indiget. Neque ex solo temporis immemorialis lapsu ^(b) ab im- titulum repetere licet: quippe quod rei per se iniqua memoriali, robor nullum circumponere, aut vitium coactionis me- temporis tusve purgare potest. Si ergo generale temporis nomen lapsu. Principes, aut nobiles quoad imposta onera, tantum iactaverint, contra eos iudicandum esse, magna animi constantia pertendit Antonius de Padilla *ad L. 2. C. de Servit.* Alias quidem manifestum est, res incorporales, quibus ius operarum, tributorum, aliorumque onerum connumerandum est, iuxta *§. 1. b. cap.* per exercitium & usum cum patientia & scientia eius, qui declinare eas ^(c) ab usi- pro viribus poterat, adprehendi dicuntur per *L. 15. in f. Spatientia L. ult. ff. de servit. L. 1. L. 3. ff. de usufr. L. ult. ff. quemad. Subditiōnis serv. amitt. L. 9. ff. de petit. hered. L. 11. ff. de Publ. in rem act. L. 2. C. de serv. L. f. C. de long. temp. præscript.* Sed hic sermo de subditis instituitur, cum leges citata de privato contra privatum præscribente agant. Enimvero subditi dominis suis, utpote potentioribus, pares viribus suis esse nequeunt, ideoque, ne ipsorum tamquam imbecilliorum patientia, qua sæpe in ius transit, demon- strante

Solut.

(1)

(2)

Solut.

Solut.

strante Hug. Grotio *L. 1. de J. B. & P. cap. III. §. 21. n. 11.* eundem in præstatione onerum ac operarum effectum fortiat, murmuratione sive expressa, sive tacita, opus est. Licet igitur in solutione tot onerum intolerabilium diutissimo & longo tempore perseverassent, dominorum tamen præscriptio non conualefcit, tam propter continuum, a violentia iniqua dominorum illatum, gravamen. Violenta autem possessio nullam habet præsumtionem tituli, DN. de Lyncker *Dec. 141.* tum ex eo, quod dicta murmuratio, etiamsi tacita, vim uti contradictonis extrajudicialis *cap. I. §. 1.* ita interrumpendæ ac impediendæ præscriptionis habet. Io. Baptista Costa *de Jur. & Fact. ignor. c. 2. dist. 27. n. 6.* Menochius *Consil. 437.* Io. Gutierrez *L. 1. Pract. qu. 92.* Inprimis vero Georgius Lopez *ad LL. Partit. Hisp. T. 25. L. 6. Gloss. 2. partit. 4.* gravissime invehitur in terrarum dominos, onerum exactiorem in solo tempore immemoriali fundantes, & contra quoscumque, nullum alium titulum, quam consuetudinem in servitiis de iure indebitis, adlegantes, quod sola subditorum murmuratio hoc temporis præsidium dissipare possit. Qua accedente, si præterea quidpiam inferior in rem suam a superiore committi patiatur, hæc illius patientia pro consensu neque habenda *L. 1. C. de bon. matr.* neque titulum producere apta est: quoniam

Rat. Sol.

(1.)

(2.)

(3.)

is, qui pacis externæ causa cedit, dum non valet agere propter superioris potentiam, ius suum per murmurationem tuetur.

Rat. II. a
turbatione
quasi pos-
sessoriæ.

§. 3. Porro murmurationem quoque dominos turbare in quasi possessione onerum ac operarum indebitarum, atque ita præscriptionem impedire, haud ægre constat: quia hæc quietam & iustam possessionem requirit. *arg. L. 5. f. de Usucap.* Hug. Grotius *de J. B. & P. L. 2. c. IV.*

QVOAD IMPEDIENDAN PRÆSCRIPT.

41

c. IV. §. 9. Gebhardus *de Usucapionibus c. 4. §. 4.* Quem admodum vero subditorum murmuratio, tamen tacita, huic contraria est; ita pro actu possessionis turbatio, recte habetur. Philippus Decius *Conf. 694.* Fac igitur, dominos modo dicta onera imperasse subditis, potius ea ex reverentia aut familiaritate præstabunt, ne forte durius aliquod malum per omissionem sibi attrahant. Neque in dubio pro subditis alia valet præsumtio, non ex debito, sed ex precario eos servitia præstitisse. *L. ult. ff. de itin. act. priv. l. 41. ff. de a. e. a. p. l. f. ff. quem. serv. amitt.* Bartholomæus Capolla *de S. P. II. cap. 20. n. 1. 2.* Verum quæ iure precario fiunt, iure possessionis fieri nequeunt. *L. 6. §. 2. ff. de Precar. Jac. Menochius de A. 7. Q. L. 2. c. 16.* Joseph. Mascardus *de Probat. ch. 150. n. 9.* DN. Gerhardus Feltmann. *Dec. II. decis. 1. num. 26.* Præterea iuris præsumptione vis metusq; contra dominos adparet, quoties indebite a subditis aliquid extorquent. *c. 6. C. X. qu. 3. l. f. §. 1. ff. quod met. caus. l. 1. l. 3. ff. de alien. iud. mut. caus.* Ac proinde subditorum patientia, quæ violentiæ dominorum, licet cum tacita murmuratioe coniuncta cessit, in possessorio eis nihil quidquam proficit. Klockius *T. I. cons. 28.* Cravetta *cons. 643. n. 9. 688. n. 12.* Si quid enim Dominis prodesset, aut in summario aut in ordinario id contingeret: Non autem in illo, quia domini præsentem adlegare possessionem nequeunt, utpote quam subditorum murmuratio evertit; Neque in hoc, cum antiquam ac titulatam possessionem probare teneantur. *cap. 9. X. de Probat.* Sed titulo carere dominos, novas ac insolitas operas præcipientes, eisque subditos ad murmurationem usque adfligentes, paullo ante §. 2. deductum est. Quoniam igitur tantum præscriptum, quantum possessum, inde firmiter concludi potest: Dominos con-

Patientiam
subditorum
Dominis
non prodes-
se probatur.

F

tra

tra murmurantes subditos præscribere indebitas operas non posse, quia in facto consistunt: ubi itaque indicuntur, & a subditis iure contradicuntur; ibi necesse est, quasi possessionem Dominorum cessare. Illustris DN. Strykius *in not. ad Compend. Lauterbach. Tit. de Oper. Serv.* Optime vero hanc sententiam confirmat die Magdeburgische Policen-Ordnung c. 82. §. 5. *Dasß die iura incorporalia anderer gestalt nicht / als wann sich die Possession oder der Besitz mit Vorwissen und Gedult des Segentheils angefangen / verjahren.*

*Rat. III. ab
inductione
male fidei.*

§. 4. Accedit, quod in mala fide dominos constituat subditorum murmuratio. Cum satis ex ea intelligere possint, se indebitas operas imposuisse. Mala enim fides est conscientia rei alienæ aut præstationis indebite exactæ. *L. 2. §. 1. L. 7. §. 4. ff. Pro emt.* Equidem a Deo, legibus & pactis habent domini potestatem operas aliaque servitia exigendi, sed limitatam, cuius terminos sine grandi peccato excedere non possunt. Ubi igitur excessus, de quo *c. 2. §. 2. 3.* actum est, ibi mala fides. In primis quando per ministros libera subsidia blandè postulant, sed paullo post secretis comminationibus voluntati vim faciunt. Mores istorum Dominorum verbosius exprimit Wilhelmus Ferdinandus ab Effern *in Manual. Polit. lib. 3. p. 9.* quam ut testimonium eius hic inferi queat. In præsentem vero mihi sufficit, quod propterea murmuratio novarum ac insolitarum operarum præscriptionem impediatur, quia bonam fidem excludit, malamque superinducit: cum tamen bona fides ad omnem præscriptionem, tamquam fundamentum, requiratur, non modo iure Canonico, quod hac in re iure Civili præferendum est, per *cap. ult. X. de Prescript. cap. 5. 7. X. eod.* sed & Germanorum Legibus & moribus approbatum,

*Fundamentum cuiusque præscriptio-
nis esse bonam fidem,
eod. probatur.*

tum, de quibus abunde testantur B. DN. Struvius *S. I. C. Ex. XLIII. lb. 21.* B. DN. Carpovius *L. 1. Resp. 40. n. 13.* Daniel Möller *2. Semestr. 18. n. 3.* Rauchbar *2. Q. c. 28. n. 31. 33.* Hanius ad Wesenbecium *Paratit. ff. n. 1.* Franciscus Niger Cyriacus *P. 2. Contr. For. 321. n. 48. 49.* Qua de causa iterum mihi laudanda est die Magdeburgische Policey-Ordnung *c. 52. §. 4.* Es sollen die im Heil. Römischen Reich dßfals übliche Canonische oder geistl. Rechte / welche wollen / daß jede Verjährung ihren Grund in bona fide oder guten Glauben legen / auch in diesem Herzogthum Magdeburg in solchem Stücke behalten werden. Ex quibus liquet, non errare legum doctores, adeo necessariam esse bonam fidem, statuentes, in præscriptionibus, ut ne quidem præscriptionem longissimi temporis cum mala fide procedere, permittant. B. DN. Carpovius *L. 1. Resp. 49.* Immo nec immemoriali tempore mala fidei possessorem præscribere posse, post Klockium *II. Conf. 48. n. 4.* Zafium *II. Conf. 160. n. 15.* tradit DN. de Lyncker *Dec. 1470.* Certum itaque est, murmurationem, quantumvis tacitam omnem interrumpere præscriptionem, saltem apud Deum, ut pie infert Fulvius Pacianus *de Probat. L. 1. c. 29. n. 80.*

§. 5. Sententiæ vero, in præcedentibus demonstra- *Obiect. (1.)*
 ta, rationes non contemnendæ opponi possunt. Qua- *De operari*
 rum (1.) murmuratio se habet per modum contradicti- *indebita-*
 onis extrajudicialis, uti patet *ex c. 1. §. 1.* Sed quoties *rum præsta-*
 facta contradictioni aut protestationi contraria admit- *tione, que*
 tuntur, toties ad illam protestantes frustra confugiunt: *murmura-*
 ideoque in casu præsentis, nec murmurantes subditi ad *tioni con-*
 murmurationem suam provocare possunt, cum operas *traria est.*
 interea dominis suis exhibuerint. Et sane fateor, si *Solut.*
 actum considero & agentium intellectum, est voluntas
 quæ

44 CAP. III. DE MVRMVRATIONIS EFFECTV

quædam expressa, ipsoque operarum exercitio non dubie declarata, qua inter duo mala subditi minus eligunt. Ita enim indebitarum operarum molestias præferunt pœnis dominorum longe gravioribus, uti arrestationi bonorum, pignorationi iumentorum, carceris inclusioni aliisque remediis pœnalibus, quibus domini ad operarum præstationem repugnantes subditos, quo iure, quave iniuria compellere solent. B. DN. Struvius, S. 7. C. Ex. 49. th. 16. Andreas Gailius de Arrestis cap. 10. Hermanus Stamm de Servitute pers. L. 3. c. 24. B. DN. Hanius ad L. de Stat. hom. n. 2. Sin vero mecum reputo intentionem, voluntatem & consensum facientium, est dissensus ac repugnantia tacita & intellecta L. 21. §. 7. ff. quod met. caus. Facta igitur hæc subditorum talia sunt, quorum causa movens est extra ipsos, non in ipsis, qui hic passive, non active agunt voluntque. Ex quibus manifesto patet, murmurationem, tametsi cum operarum præstatione coniuncta sit, adhuc ius subditorum conservare: quia executio illa operarum rectius actio cogentis domini, quam facientis eam subditi esse videtur. Atque hanc non simulatam, sed veram, ac in ipso foro receptam, Philosophiam gravissimo corroborat testimonio. Celeber. DN. Ferdinandus Christoph. Harpprecht Vol. II. Conf. 30. *Quoties subditi aliquid præstant, quod multos ante annos præstare non solebant, illud metu compulsi fecisse præsumuntur, & quamvis taceant, sui que DOMINI VOLUNTATEM EXSEQVANTVR; NON tamen habentur PRO CONSENTIENTIBVS, & ad probandum ipsorum metum, vel tacitam murmuracionem probari sufficit.* Quare ad rem non pertinet, quod dissensuro, B. DN. David Mevius P. 8. Dec. 63. suggestisse, existimatur, ubi unico actu maiorem decimarum præstationem factam esse ostendit.

Quando-

Conciliatio
dissensus
Meviani.

Quandoquidem unicus iste actus in dominum ideo possessionem transferebat, quia a debitoris decimarum consensu processerat, nec prius impugnabatur, quam cum reiterata esset exactio. Hic vero supponitur præstatio operarum non quietata & adprobata, sed per murmurationem turbata & improbatâ: Ergo minus idonea, ut domino, easdem exigenti, possessionem adferre queat.

§. 6. Et quoniam ad similitudinem servitutis operarum subditorum coarctavi, hinc obiiciunt (2.) titulum non requiri ad servitutis præscriptionem. *L. 10. ff. si serv. pi. one ser. vind. L. 2. C. de servit. B. DN. Struvius S. 7. C. Ex. 13. 16. 39. DN. D. Joseph Bonaventura Frantz Comment. ad Inst. tit. de Servit. n. 37.* Ergo ad operarum præscriptionem domino eundem necessarium non esse. Quemadmodum vero nusquam in iure servitutes prædiales excipiuntur, ne in illarum præscriptione titulus exigatur; ita eo minus ad operas subditorum insolitas, sine titulo præscribendas a dominis, quidquam concludere licet. *Aper- tum quoque est in ipso iure civili, quod eadem in rebus incorporalibus servantur, quæ in rebus immobilibus usu veniunt. L. ult. in f. C. de Præscript. long. temp.* Atqui rerum immobilium præscriptio nulla sine titulo procedit *L. 24. C. de R. V.* Præterea parum difficultatis in se continent leges obiectæ: quarum prior de servitute acquisita agit, de qua necesse non est ius f. titulum docere, prout in verbo *nactus sit* responsio hæc confirmatur; ego autem de servitute adquirenda discepto. Neque posterior lex probat internum dubium, cum plane non sequatur: Requiritur scientia; Ergo excluditur titulus; Facit potius pro mea sententia ipse textus, si ad iuris analogiam revocetur, quæ in rudi hoc litterarum sæculo sæpius omittitur. Quodsi enim scientia adesse debet, necesse est, adesse titulum: cum alias sci-

Obiect. (2.) A præscri- pti. one ser- vitutis sine titulo pro- cedente, quæcum exactio o- perarum, compara- tur.

Solut.

Declaratio LL. obstan- tium.

entia bonum initium habere nequeat, quod tamen præcise postulat. *L. ult. in f. C. de Præscript. long. temp.* Neq; quasi possessionem in rebus incorporalibus possessorem penitus relevare ab onere probandi titulum, constans est Practicorum opinio. Carpzovius *L. 1. Resp. 67. num. 8.* Richter *P. 1. D. 98.* Qua de causa cum murmuratio titulum evertat, nec ipsa operarum novarum præscriptio convalescere potest.

(1) *Obiect.* [3.]
a metu re-
verentia,
consensum
includente.

solu-

Solut.

ob-

ob-

§. 7. Magnam quoque dubitationis speciem præbet ratio (3.) metum reverentiæ esse partem obedientiæ; Ergo cum subditi novas operas aliaque onera ex reverentia sustinuerunt, tunc de iure suo remiserunt, atque consensu suo, etiamsi minus pleno, bonum initium præscriptioni dominorum præstruxerunt. Unde talis operarum præstatio, non impediente murmuratioe tacita, in possessorio dominis contra subditos plurimum conducere videtur. Sic enim Saxonici iuris conditor præcipit. *Wam soll niemand aus seimon Gewehr weisen / ob er gleich mit unrecht darin kommen wäre. Land-Recht L. 2. n. 24.* quod cum primis urget. Caspar. Zigler *ad Prax. Calv. §. Nobiles n. 58. 59.* Quamvis autem ea, quæ de possessorio obijciuntur §. 3. maximam partem discussa sunt; nihilominus actum non agam, si etiamnum quædam illustrationis causa repetam. Nam in possessorio summario obtinet, ut ultimus possessoris actus inspicatur *L. 14. §. 2. ff. de alim. legat.* ubi dicitur: *eam præstationem sequendam, que novissima fuerit.* Enimvero ille actus nec precarius, nec clandestinus, nec violentus esse debet. Mathias Wesenbecius *Cons. 48. n. 20.* Don Gaspar Mastrillus *Decis. 52. n. 2.* Cum igitur talem non scientia tantum, sed potissimum patientia subditorum in rebus incorporalibus formet, ceu probatum est.

§. 3.

con-

T

§. 3. non video, qua ratione quasi possessio dominorum in exigendis operis consistere possit, saltem quoad ultimum actum, si continua murmuratione contra eiusmodi onera subditi displicentiam suam declarent. Certi enim iuris est, quod contra illum, abs quo vitiose aliquis possidet, huic possessio non adquiratur per *L. 1. ff. uti poss. L. 6. pr. ff. de a. & p.* Joseph. Mascardus de *Probat. cl. 1197. n. 9.* Ubi autem iusta impatientia subditorum contra protestationes sive reales sive personales; ibi actus possessorius a Dominis exerceri nequit. Neque ius Saxonicum ad rem facit, agens, non de possessionis vitio, sed de tituli defectu in possessore: atque hoc intendit, ut domini, qui quasi possessionem operarum habent, a subditis vero turbati, tamdiu in ea manu teneantur, donec ius libertatis in petitorio deducatur ac indebita exactio demonstretur. Interim quod de metu reverentiæ opponitur, tantum non aufert scrupulum. Metuentes enim ac murmurantes sine periculo suo reclamare non possunt: inde nullatenus ipsi metu compulsi, consentire censendi sunt, quia qui timent, non adfirmant, & quando expresse non contradicunt; attamen tacite dissentiunt. Fulvius Pacianus de *Probat. L. 1. c. 29. n. 80.* cuius postea dissensus sat idoneum signum est, sæpius dicta murmuratio.

§. 8. Iactis nunc fundamentis, ac remotis, quæ ob stare poterant, dubiis, proximum est, de murmurationis effectu, quantum ad præcipuorum casuum applicationem attinet, in quibus præscriptionem impedit, quædam subiicere. Siquidem tacita hæc murmuratio talem effectum habet contra Principes, quoties clientes suos Ihre Schirms-Berwanden/ paullo debiliores, collectare pertentant. Nam sine timore gravioris periculi

Declaratio iuris Saxonicæ hac in parte.

Recensio casuum in quibus murmuratio, interrupt præscriptionem.
(1.) De iure contra

collectandi contra eos, quorum summam potestatem comiter ob-
Protektoris servare tenentur, tam facile & aperte conqueri non
contra cli- possunt, secundum ea, quæ cum cura expendit. Marti-
entes usur- nus Magerus a Schöneberg *in Advocat. Armat. c. X. n. 190.*
pato. ideoque cedunt potius ac solvunt collectas, quam se no-
 vo periculo exponant. Propterea tamen obligatio eas-
 dem collectas in futurum præstandi non nascitur, vacil-
 lante illo præsidio, quod Principes, ius collectandi sibi

eius præ- arrogantes, in præscriptione reposuerant. Tacita enim
scriptione murmurationis, quæ omnem præscriptionem interrumpit,
murmura- hic imbecillioribus quoque clientibus prodest. Adeo,
tio inter- ut frustra sibi metuat Hugo Grotius *de J. B. & P. L. l. c. 3.*
rumpit. §. 21. ne tum talia fiant, qui socii fuerunt, evadant sub-
 diti sub umbra clientelæ, servitutem adeuntes. Licet

Rat. (1.)

collectandi gravamina toleraverint; non tamen ex con-
 sensu, sed ex reverentia ac metu id factum esse præsu-
 mitur: Verum illo, non hoc accedente quasi possessio
 iuris oritur. Et supra demonstratum est, quod murmu-
 ratio sit species contradictionis, in eis deprehensa, qui
 sine manifesto periculo reclamare non possunt. Unde
 non ineleganter Fulvius Pacianus *Tr. de Probat. L. i. c. 29.*
n. 80. ait: *Quasi possessio iniusta & violenta, quam allegant*
Principes non potest eos tueri: quidquid sit de iure civili in-
ter privatos, qui possunt habere copiam iudicis, quod secus
est in Principibus, de quibus nullus sine damno conqueri po-
test. Paciano comitem addere libet Mathæum de Af-
 flictis, cuius hæc sunt verba, *Dec. 282. n. 12.* SOLA MVRM-
 Vratio sat est contra Regem tyrannum ad interrumpendam
 præscriptionem collectarum, de iure non procedentium con-
 tra populum, qui non audeat, aut non potest, loqui contra ipsum
 Regem.

(2.) De Præ-

§. 9. Simili ratione statuendum est de tributis ex-
 traor-

traordinariis, quæ publica necessitas aliave causa extorquet. Solvuntur quidem, non tamen sine murmuratione, quæ spem præscriptionis intercipit, ne eodem modo repeti queant. Maxime autem si proportio cum necessitate, quæ tributorum anima est, deficit, cum pro patriæ defensione exacta, postea in luxum convertantur, aut pro moniorum refectione *L. 3. C. de quib. mun. nem. lic. se excus. lib. X.* collecta, deinceps in lata convivia impendantur. Murmurationem itaque populi eo casu quis improbare poterit? Nullum enim alium in usum, quam cuius ratione indicta sunt, converti debent tributa, puta ad defensionem ac conservationem Reipublicæ, *R. I. de anno 1512. §. 26.* Adeo, ne sit maius, quod patiuntur tributi solutione, quam illud damnum, quod foras timeri habeant subditi. Et quoniam cives gaudent æqualitate iurium; ita pari onerum pondere graventur. Neque vel odio vel gratia hi sublevantur, illi deprimantur. *L. 4. C. quemad. civil. mun. ind. lib. X.* In primis eo dispiciendum erit, non quis valor cuiusque rei sit, sed quos fructus exinde cives percipiant. Præcipua enim murmurandi occasio nascitur, quando rebus sterilibus tributa imponuntur. Jo. Bocerus in *Tr. de collectis c. 12. §. 13.* Quæ murmuratio eo fortius impedimentum præbet præscriptionis, quo certius demonstrari potest: quod causa tributorum sublata, ipsa cessare debeant. Andreas Gilmann *Symph. T. 1. tit. 2. n. 140.* Jo. a Chockier in *Aph. Pol. 2. c. 10. n. 7.* David Mevius in *Comment. ad Jus Lubec. P. 2. T. 3. n. 26. seqq.* qui contra murmurabundos tributorum debitores varias monstrant executionum vias, quas scopo meo adversas, in præsentem non attingo. Ad rem magis conducit, quod Henricus Rosenthal de *maritagio von der Fräuleins Steuer* in *Sy-*

scriptione tributorum extraordinariorum per murmurationem impedita.

Exemplum de maritagio.

G

noſſ. de Feud. c. 5. cl. 77. t. lit. C. commemorat ſcilicet, quod multorum Principum ſubditi eo caſu quidem contri-
buerent, ſed ſolum precario: indeque eius rei Principes illis teſtimonium ſub ſigillo ſuo præbere de-
beant. Quidquid vero de precario monet, in murmu-
ratione tacita etiam procedit: quorum illud vitiat qua-
ſi poſſeſſionem iuris quaſiti; hæc acquisitionem iuris
plane impedit. *Qua* de cauſa iſtud tributum, quod pro
elocatione filia Principis in matrimonium ſolutum eſt,
accedente populi murmuratione, nec quoad modum,
exigendi, nec ſecundum quotam ſuam præſcribi poteſt.
Conf. B. DN. Ahaſverus Fritſchius in Tr. de Maritagio.
Memorable eſt, quod *Cl. Thomas Reineſius L. 3. Var.
lect. c. 1.* tributum dici Bernam & uſum a Bohemio Be-
nie, notaverit. Unde procul dubio Germanorum Pro-
verbium *einen Beer anlegen* traxit originem, idque
apud Egranos horologium, quod ſingulis menſibus, ru-
gitu ſuo, quem vocant *der Beer brummet* eos de ne-
ceſſaria liberatione a iugo Bohemico admonet & inter-
pellat. Sed liberum ſit hac de re cuius iudicium.

*De iurata
bonorum
profefſione.*

§. 10. Cognita ſubditorum murmurationi, quæ
circa tributa extraordinaria enata eſt, commode respon-
det ea diſceptatio, quæ ad modum proferendi ſubdito-
rum bona pertinet. An ſcilicet ſubditi ad iuratam bo-
norum ſuorum profefſionem citati murmuracione ſua
eam recte declinare poſſint? Ita viſum eſt *Rovenſtrunck
in Rechtlichen Bedencken von Anlagen n. 478. p. 83.* ex
ea potiffimum ratione, quia multa committuntur per-
iuria, & iuramentis non ludendum eſt. Unde alii eius
opinionem ſecuti, putaverunt, commodius illam bono-
rum profefſionem fieri poſſe, ſi ſub pœna confiscatio-
nis ſubditi compellantur, vel ut data manu loco fidei
bona

*veicta
Röven-
ſtrunck.*

QVOAD IMPEDIENDAM PRÆSCRIPT. 51

bona sua revelent. Sed quoniam dicta pœna graviorem
 excitatura est murmurationem civium, ac paucis cum *recepta ab aliis*
 Augusto dicere licet, ego bonæ fidei sum. Hugo Grotius
de J. B. & P. L. 2 c. XIII. §. ult. Ideo crescente hominum
 perfidia obtinuit observantia fori, ut subditi iureiurando
 adacti bonorum suorum professionem atque aestimatio-
 nem facere teneantur. Henricus Bocerus *Tr. de Collectis*
c. 12. n. 15. Caspar Klockius *de Contributionibus cap. 17.* Quo
 tamen casu cauteja circa hoc iuramentum observanda
 est B. DN. Carpzovii *L. 4. Resp. 74.* ut de credulitate *limitata*
 tim iurent, ne subditorum conscientia nimis constrin-
 gantur. Atque hæc etiam causa erit, quæ murmurati-
 onem subditorum avertere possit: quia omnia sunt Prin-
 cipis, non possessione, sed imperio. Hugo Grotius *de J. DN. Carp-*
B. & P. L. 2. c. III. §. 3. Ceterum ipse iuratus profitendi *zovio.*
 bona sua modus non tantum in LL. Romanis fundatus
L. 2. in f. C. quando & qu. quart. par. deb. lib. X. sed etiam *Probata*
 in iuribus Germaniæ *R. 7. de anno 1544. §. Damit aber per LL.*
Die. R. 7. de anno 1595. & 1512. §. Ich schwer comproba-
 tus. Ut sileam varias provincias ac civitates Germaniæ, *Rom. & Germ.*
 in quibus hunc profitendi bona modum usitatisimum
 esse ad exemplum diligentis scripturæ, Consultiss. DN.
 David Jo. Luedecke, Senior Scabinatus Regii meritis-
 simus *in Disputatione sua inaugurali de jure Cæsarri Tb. 7.*
 excoluit, atque pro more suo præclare demonstravit.

§. II. Supervacuum mihi hic videbatur, ea rete-
 xere, quæ de murmuratione, operarum rusticarum præ-
 scriptionem impediende, in antecedentibus sparsim *(3.) De Præ-*
 commemoravi: nihilominus quia istæ causæ in curiis *scriptione*
 Germaniæ frequentius agitari solent, perquam necessa- *operarum,*
 rium ducò, ut modo tradita diligentius inculcentur. *quam nobi-*
 igitur adhuc sententia: Dominos non posse novas, in *les contra*
rusticos me-
ditantur.

solitas aut excesivas operas contra murmurantes rusticos præscribere, cum tacita imbecilliorum murmuratio nem præscriptionis occasionem plane removeat, pro ut in terminis decidunt. B. DN. Georgius Frantzkius *L. 2. Resol. XV. n. 20.* Jo. Franciscus Balthasar *de Oper. subdit. c. 9. p. 215.* Caspar Ziegler *ad Prax. Calvol. §. Nobiles. n. 67. 68.* Jo. Garlias *de Expensis c. 9. n. 3.* Etenim murmuratio titulum elidit §. 2. in quasi possessione turbat, §. 3. atque in mala fide constituit. §. 4. Neque subditis vel præstatio vel continuatio eiusmodi operarum fraudi esse potest: quia ex murmuratioe satis colligitur, eos coactos & per metum adquevisses, easque præstitisse operas. Vid. Antonius Thesaurus *Dec. 16. n. 7. f.* Alias rusticorum nota est exceptio, quoties nobiles ultra consuetas operas, aliquid exigunt: *Wir wollen es gerne einmahl thun/ aber wir befürchten uns es werde eine Gerechtigkeit daraus/ thun wir es einmahl/ so müssen wir es mehr mahl thun.* Et quamvis unicus iste actus operarum, utpote ex familiaritate præstito, neq; in petitorio neq; in possessorio nobilibus proficit. Casp. Klockius *Vol. 1. Conf. 29 n. 265. Conf. 50. n. 254.* cum tamen, protestatione hac utentes, fuerint mortui, nec illius documenta reliquerint, tunc rustici probatione precarii recte gravari possunt, si semel operas, etiamsi sub ea exceptione, maiores ipsorum præstituerunt: quia familiaritatis causa demum præsumitur, si alia causa non adparet. B. DN. Brunnemann *ad L. 41. ff. de a. S. a. p.* Menochius *de A. 7. Q. L. 2. c. 160. n. 20.* Caspar Mantzius *in Cent. 1. Dec. 2. 28. n. 24.* Hinc contra rusticos ita pronuciari solet, *da sie aber dennoch solche Dienste nicht aus Schuldigkeit/ sondern aus Gutwilligkeit und zur Bitte verrichtet hätten/ so die Untertanen auch dasselbe/ wie recht beybringen und erweisen möchten/ in massen ihnen denn zu thun obliget 2c.* §. 12

Examina-
tur rustico-
rum excep-
tio.

Formula
sententia.

QVOAD IMPEDIENDAM PRÆSCRIPT. 53

§ 12. Et quia consuetudinem in cap. 2. §. 1. pro operarum aliorumque onerum regula commendavi: hinc, filo boni ordinis ducente, tractandum superest, quod illam quoque murmuratio, quominus præscribatur, impedire possit. A consuetudine enim excluduntur actus metu extorti, eoque secluso non faciendi. Ubi igitur murmuratio auditur contra mores utentium; ibi consuetudinis introductionem ac præscriptionem impediri, necesse est. Nam consuetudo non introducitur, nisi per actus, eius introducendæ causa susceptos. Neque valet, nisi legitime præscripta per cap. f. X. que sit long. consv. sed murmuratio obicem ponit. Quandoquidem actus facti ex solo metu, ita, ut, eo absente, non fiant, potius animo evitandi malum, quod agenti per metum intentatur, quam animo introducendæ consuetudinis suscipiuntur. Franciscus Suarez L. 7. de LL. cap. 12. Debent enim actus subditorum liberi esse, & cum animo iuris introducendi fieri, ubi consuetudo speratur, ne ultra intentionem agentium operentur arg. L. 32. 35. ff. de LL. Non obstante L. 34. ff. de LL. secundum quam primo omnium exploranda est contradictio adversus consuetudinem: Ergo consuetudinis præscriptionem non impedit, sed adiuvabit subditorum murmuratio. Sane huic dubio facili negotio regerere possum, quod lex de contradictione iudiciali & introducta consuetudine loquatur, mihi autem sermo sit de contradictione extrajudiciali & introducendæ consuetudine per similes subditorum actus. Unde contradictio iudicialis pertinet ad probandam consuetudinem, non vero ad introducendam; & quidem non exigentia, sed expedientia necessitate, de qua Glossa des Land-Rechts sub Procm. ch. 4. die Gewohnheit soll zum wenigsten zweymahl in öffentlicher

(4.) De Præscriptione consuetudinis, murmurante parte matore.

simi

Obiect.

Solut.

(4)

G 3 Wieders

Q. Quis titulus præscribende consuetudinis?

Limit.

De murmuratione novæ legis introductæ non impediende.

Ration.

Obiect.

Solut.

Wiederrede erhalten seyn. Quoquo autem modo hæc sese habeat controversia; tamen illud liquidum est, quod murmuratio interrumpat præscriptionem consuetudinis, quia tacitum consensum sufflammat, qui alias loci tituli ad præscriptionem requiritur. Illustr. DN. Jo. Christ. Schambogen *Comment. ad I. §. 9. de J. N. G. & C. n. 5. p. 61.* si non ubique in Monarchia, cum ibi a libera & absoluta Principis voluntate procedat; nihilominus in Democratia, in qua contra consuetudinem maiore parte murmurante, ea per tacitum minoris partis consensum non inducitur: quoniam non hæc; sed illa ius integri cœtus habet: Ergo illius quoque tacito consensu ut introduci, ita dissensu, per murmurationem declarato, impediri consuetudo potest. Ne quid superaddam cum Ludolpho Schradero *de Feudis P. 10. Sect. 20. n. 157.* quod per actum contrarium etiam unicum & ab uno solo homine celebratum consuetudo interrumpatur, quominus invalescat.

§. 13. Inter reliqua, ut hoc obiter ab instituto meo non alienum addam de novæ legis introductione, quam murmuratio, quantacumque etiam fuerit, impedire non potest. Lex enim volentibus non datur, sed invitis: Alias vim cogendi habere nequeat. Murmurare itaque erit, resistere ordinationi divinæ *Prov. VIII. 15. Rom. XIII. 1. I. Petr. II. 13. 14.* Neque subditorum acceptatio in lege requiritur, quorum nec observantia videtur necessaria esse *L. 32. ff. de LL. Benedictus Carpzovius P. 2. Dec. 101. Paulus Laymannus in Theolog. Morali L. 1. Tr. 4. c. 14.* cum actus subditorum legem confirmare non valeat. De quo contra Jo. Azorium *J. Moral. T. 1. L. 5. c. 4. q. 1. s. Martinum Bonanicam D. 1. de LL. q. 1. punct. 4.* disputat eorumque rationes latius perpendit Ferdinandus a Castro Palao *Op. Moral. P. 1. T. 3. D. 1. punct. 13.* Unde lex Principis cives eius, tametsi murmurantes, omnino obligat.

Limit.

ligat. Sed novam hic difficultatem movet Franciscus Suárez *L. 4. de LL. c. 16. n. 9. seq.* cum de maiore civium parte murmurante agit, secundum regulam, quod sit a maiore parte, censetur factum a toto *L. 19. ff. ad Municip.* Enim vero illi hoc casu adfentiendum esse, puto, quo tempus ad præscriptionem requisitum accedit. Legis enim obligatio tunc cessabit, quando, desuetudine per tantam Principis patientiam intercedente, victa est. Quinimo ipsa murmuratio tunc præscriptionem iuris, a Principe prætensi, rursus impedit. Tutius tamen est, adhuc de lege vel iniqua, vel nimis gravi, facere interpretationem: ne fortassis ea, quæ tacita murmuratio esse videtur, paullo post in seditionem erumpat.

(5) de murmuratione creditoris, Præscriptionem debiti impediente.

§. 14. Post hæc tandem dispicere liceat de præscriptione debiti. quæ extra propositam ideam materiam esse censetur: Nam huc usque differui de subditorum murmuratione, qua præscriptionem dominorum impedire satagunt. Sed cum plurima verba fecerim de tacita murmurationis effectu, qui in impedienda iurium præscriptione sese exserit, non sine causa hæc de præscriptione debiti inferuntur. Maxime, quod Germani nostri de tacita illa creditorum murmuratione dubio procul cogitaverunt, cum in proverbio dixerunt de debitore, *er habe einen brummenden Beeren angebunden.* Hinc debitor, etiamsi intra 30. vel 40. annos de debito non conventus; tamen præscriptionem opponere non potest, quia in mala fide hæret. Quomodo enim is, qui ipse debitum contraxit, ignorantiam adlegare possit, non video. Illustr. DN. Srrykius *in Not. ad Compend. ff. Lauterb. L. 44. t. 3. vers. Moribus.* Ernestus Cothmann *II. Resp. 60. n. 65.* Ludovicus Molina *de J. & J. T. 2. D. 66. n. 6.* Deinde si debitor negligentiam creditori exprobrare velit, quod ipsum non interpellaverit: meliori iure creditor de impudentia debitoris re-

Rat. (1.)

(2.)

plica-

(3.)

plicabit, quod tanto temporis lapsu, pro homine interpellantis, non solyerit, quod debuerit. Brunnemann *Cent. 3. Dec. 13.* Mevius *P. 7. Dec. 173.* Petrus Surdus *Dec. 158. n. 6.* Id ipsum elegantissimis verbis confirmat modo laudatus Ernestus Cothmann *d. Resp. n. 55. 56. pari ratione, dicam sicut creditori negligentia in non petendo obici potest, ita debitoris negligentiam in non satisfaciendo iure obici: quemadmodum enim lex creditorem arctat ad petendum, ita Deus & natura lex arctat debitorem ad solvendum: dicam deinde, peccatum mala fide prescribentis nequaquam tolli negligentia non petentis.* Aliter se res habet cum debitoris herede, quantumvis, in malam fidem defuncti succedere,

Except. in herede debitoris.

videatur. *L. 11. ff. de divers. temp. Prescript.* Franciscus Balbus *de Prescript. P. 2. pr. qu. 11. n. 12.* Verum quia mala fides vitium est personale, heredem adficere nequit. Heredi igitur, in quantum debiti ignarus fuit, omissa per 30. annos interpellatione creditoris, per exceptionem prescriptionis omnino succurrendum erit. Præsertim quod lex adducta, plane a scopo abludit. Ac præterea Ius Canonicum veram & positivam malam fidem respicit, in herede autem, si qua esse possit mala fides, quod tamen negavi & pernegavi, saltem ficta erit, quæ peccatum non implicat. Didacus Covarruvias *in c. 7. §. 9. n. 7. de J. I. in 6to.* Sic habes ea Lector Benevole, quæ temporis angustia, suppeditavit, non quæ materiæ desideravit copia.

Conclusio.

(4.)

Fateri enim sub finem cogor, me numquam in animum induxisse, absoluti laboris edere specimen, aut cornicum oculos transigere, quod multis disputantium nostra ætate solemne est, sed argumento non usq; adeo divulgato, accedente charissimi Parentis auctoritate, diligentiam meam in arte iuris probare. Si igitur voto meo respondit eventus, est, quod Deo, omnis boni auctori, gratias persolvam uberrimas: Sin minus, divino eius adhuc nitat auxilio, quo iniquam Momi murmuracionem, non tacite, sed aperte gliscentem, æquiore animo perferre possim. Fatalis enim illa ingeniorum scabies, me non invasit, qua sæpius eo deventum, ut, teste Seneca, epist.

95. 108. *omnes disputare, quam vivere malint.*

* (57) *
COROLLARIA.

I.

Nimis frequens est quorundam censura, qua cuncta audacter reiciunt, ut inepta, quæ non intelligunt: iudicant levia, quorum pondus non adsequuntur: quæ ipsis inaudita sunt, ut absurda rationis entia damnant. Fatum hoc sustinuit nupera *fratris mei disputatio, de Crimine gratiæ instituta, quod tamen omnino dari ex documentis non scholæ, sed curiæ, satis abundeque demonstrari potest: prout conflictui hæc reservantur.*

II.

In Iure nature fundamentum non reperit usucapio. Aliqui in *derelictione* quidem id posuerunt, sed invita iuris arte. Nam intelligunt *derelictionem, aut veram, aut presuntam*: Si veram, usucapione non opus est, quia res nullius occupanti cedit: ideoque maxime errant, usucapionem fingentes, occupationis speciem esse. Sin *presuntam*, eo vehementius dictum fundamentum vacillat, quo maiore consensu omnes docent, *ius nature non presumptionibus, sed evidentissimis uti demonstrationibus.* Accedit, quod falsa sit *presumptio*, quam in fundanda usucapione præstruunt: tum quia contra naturalem hominis propensionem militat, se suaque bona amantis; tum quia eius robur a longo temporis intervallo repetitur: cuius tamen in rebus moralibus nullum esse valorem, prudentiores istius iuris interpretes, dudum animadvertentur.

H

III. Ra-

CORONARIA
III.

Rationabile est civitatis statutum, quo sine ul-
lius personæ discrimine cives recipiendi ratione ho-
nestorum natalium per litteras natalitias se legiti-
mare debent, daß sie ihre eheliche und eheliche Ge-
burth / durch richtige Kundschaft und Vorlegung
eines richtigen Geburts-Brieffes beweisen müssen.

IV.

Fideiussor, qui sub iisdem clausulis obligatur,
quibus debitor principalis tenetur, non habet benefi-
cium excussionis, si instrumento inserta est clausula con-
stituti possessorii.

V.

Jure Brunovicensi molendina bannalia non
convalescunt, nisi a tempore introductionis vicini
una eademque mola per 30. vel 50. annos usi fue-
rint. L. N. zu Salzdahl de anno 1597. S. zu zwey und
zwanzigsten. L. N. zu Gandersheim de anno 1601. S.
zum dreyzehenden. L. N. zu Wolfenbüttel de anno
1619. S. zum zwanzigsten.

Nobilis-

Nobilissimo atque Doctissimo

RESPONDENTI

Fautori æstumatissimo

Salutem dicit

P R Æ S E S.

Purimum studii Te in arte iuris collocasse, me teste non indiges. Cum rerum argumenta, quibus multo clarius id comprobare possis, Tibi minime deficient. Ex ingenio itaque Patruorum Te æstimare, ut debui, ita etiam volui. Luedeckiorum autem propria virtus est, verborum fugere lenocinia. Plus enim aloes, quam mellis eadem habere, probe intelligunt. Unde illius recordatione permotus, in laudes Tuas me non diffundo. Id tamen silentio prætereundum non erat, Te, domesticis incitatum exemplis, tantos fecisse progressus. Magnum utique est Luedeckiorum nomen, sive aulas intranti, sive curias frequentanti, Te iungas comitem. Quorum recta & præclara facta non sinent, Te prius adquiescere, quam in laudis societatem pervenias

venias. At nosti, me non monitore, & ipsos literarum studia habuisse in deliciis, a quibus nunc praecepta, consilia & exempla eorum petuntur. Tibi igitur, quos imitandos semel proposuisti, curae erit, ut eorum vestigia in posterum sequaris. Neque enim bene coepisse in virtutis cursu, sed bene etiam coepta via perrexisse, Tua interest. Ferri instar animum Tibi depingas, quem virtute innutritum, nisi agendo exerceas, ac in dies reddas politioem, rubiginem & immanem squalorem contrahit. Sed quoniam ea percaleas, quae in virtutis cultu perficiunt, ut sereni tranquillitate constantique firmitudine facias, quod rectum est. Ideo nihil superaddens, Tibi, in rectis studiis pergenti, cuncta pietatis & industriae divina praemia ex animo adprecor. Sic maiora virtutum studiorumque incrementa senties, & quos eadem merentur, amplissimos tandem, quibus maiores Tui celebrantur, honores consequeris. Vale.

02 H 1019

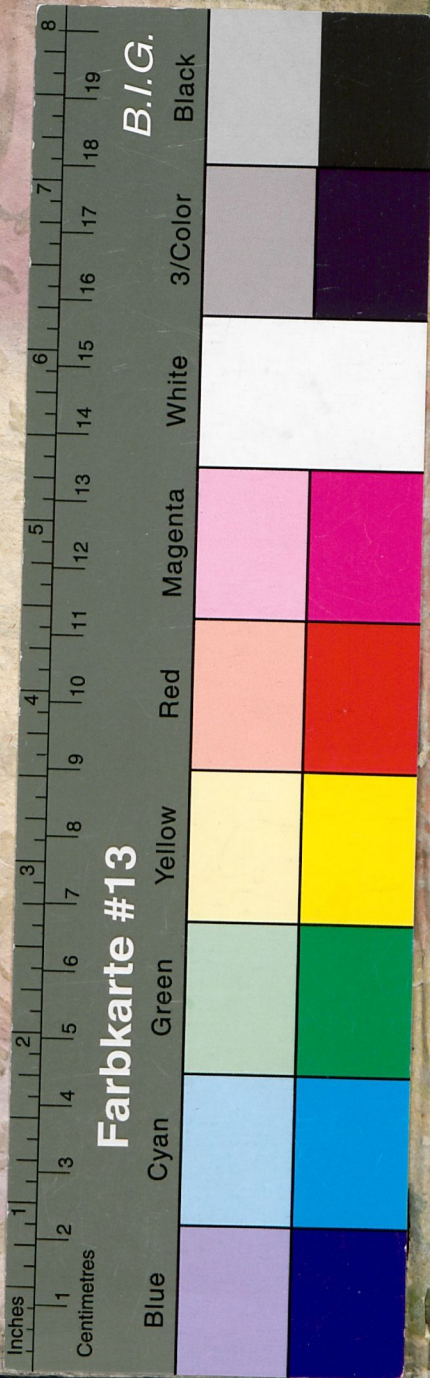
ULB Halle

003 101 371

3

B. C. D.
 DISSERTATIO JURIDICA
 DE
MURMURATIONE
 PRÆSCRIPTIONEM
 IMPEDIENTE,

QUAM
 RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
 SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,
**DN. FRIDERICO WIL-
 HELMO,**

REGNI BORUSSIÆ, ELECTORATUS ET PROVIN-
 CIARUM HEREDE, ET RELIQUA,
 IN REGIA ACADEMIA FRIDERICIANA,
Adnuente Illustri Fctorum Ordine

SUB PRÆSIDIO
JO. FRIDEMAN. SCHNEIDERS,
 Ph. & J. U. D. Profesoris Jur. Extr. & Facult.
 Philos. Adjuncti.

Publicæ eruditorum disquisitioni exponit
LEVIN CHRISTIAN LUEDECKE,
 Hall. Saxo.
ad diem 10 Decembr. A. O. R. MDCCIV.
 Horis locoque consuets.

HALÆ MAGDEBURGICÆ, Typis CHRISTOPH. ANDRÆ ZEITLERI.

